

FINANŠU UN
KAPITĀLA
TIRGUS
KOMISIJA

SATURS

2008. gads Latvijā un pasaulē	2
Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes ziņojums	4
Institucionālā sadarbība normatīvo aktu izstrādē	6
AS "Parex banka" pārņemšana valsts kontrolē	7
Normatīvo aktu izstrāde	11
Licencēšana	13
Uzraudzība	14
Kreditiestādes	14
Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības	16
Ieguldījumu pakalpojumu sniedzēji un ieguldījumu pārvaldes sabiedrības	16
Privātie pensiju fondi	17
Apdrošināšanas sabiedrības	17
Regulētajā tirgū iekļauto finanšu instrumentu emitenti	18
Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana	19
Informācijas sistēmu drošības pārbaudes	20
Garantiju fondu darbība	20
Starptautiskā sadarbība	22
Finanšu un kapitāla tirgus komisijas uzdevumi 2009. gadam	24
Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2008. gada finanšu pārskati	26
Vadības ziņojums	26
Bilance	28
Ieņēmumu un izdevumu pārskats Komisijas darbībai	30
Ieņēmumu un izdevumu pārskats Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda darbībai	31
Naudas plūsmas pārskats Komisijas darbībai	32
Naudas plūsmas pārskats Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda darbībai	33
Pašu kapitāla izmaiņu pārskats	34
Finanšu pārskatu skaidrojumi	35
Neatkarīgu revidentu ziņojums Latvijas Republikas Saeimai	42
Finanšu un kapitāla tirgus komisijas struktūra	43

Saīsinājumu saraksts

AAF – Apdrošināto aizsardzības fonds
Birža – AS "NASDAQ OMX Riga"
EEZ – Eiropas Ekonomikas zona
ES – Eiropas Savienība
FITL – Finanšu instrumentu tirgus likums
IKPNP – iekšējais kapitāla pietiekamības novērtēšanas process
Kapitāla prasību direktīva – Direktīva 2006/48/EK par kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu un Direktīva 2006/49/EK par ieguldījumu sabiedrību un kredītiestāžu kapitāla pietiekamību
Komisija – Finanšu un kapitāla tirgus komisija
Konsultatīvā padome – Konsultatīvā finanšu un kapitāla tirgus padome
Kontroles dienests – Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests
NGF – Noguldījumu garantiju fonds

2008. gads Latvijā un pasaulē

2008. gads ir bijis būtisku satricinājumu un sarežģītu izaicinājumu gads finanšu un kapitāla tirgos. Krīzes un pārmaiņu gads. Paralēli globālajai finanšu krīzei mūsu valstī ir notikusi strauja ekonomiskā lejupslīde un recesija. Šo apstākļu mijiedarbība ir būtiski ietekmējusi Latvijas finanšu sistēmu, īpaši banku sektoru, taču, īstenojot nepārtrauktu uzraudzību un regulāru jaunāko datu monitoringu, kā arī Latvijas banku piesardzīgāku darbību šādos apstākļos, 2008. gadā ir izdevies kopumā nodrošināt stabilitāti Latvijas finanšu sektorā, ievērojot visus būtiskākos banku darbības normatīvus.

2008. gada laikā Latvijas banku aktīvu apmērs palielinājās par 6% jeb 1.3 miljardiem latu. Gada beigās Latvijas banku vidējais likviditātes rādītājs bija 52.8% (normatīvs – 30%) un kapitāla pietiekamība bija 11.8% (normatīvs – 8%). Kopumā Latvijas bankas 2008. gadu pabeidza ar peļņu 78 miljonu latu apmērā. Tomēr 2008. gadā ievērojami mazinājās Latvijas banku peļņitspēja un peļņa kopumā bija par 79% mazāka nekā iepriekšējā pārskata gadā.

Ja iepriekšējo piecu gadu laikā noguldījumu apmērs Latvijas bankās auga ik gadu vidēji par 21%–37%, tad kopš 2008. gada rudens noguldījumu kopējais apmērs pakāpeniski saruka un gada beigās tas bija par 4% mazāks nekā 2007. gada beigās. Tāpat 2008. gada nogalē sāka sarukt banku kopējais kredītportfelis, kas skaidrojams gan ar finanšu resursu nepieejamību finanšu tirgos, gan ekonomisko situāciju mūsu valstī – māsājniecību maksātspējas mazināšanos iekšzemes kopprodukta krituma, joprojām augstās inflācijas, bezdarba un ienākumu samazināšanās apstākļos, kas būtiski ierobežo iespējas saņemt kredītus un atmaksāt tos. Tādējādi 2008. gada beigās banku nedrošajiem parādiem uzkrājumu apmērs, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, bija audzis četrkārt jeb par 262 miljoniem latu. Atbilstoši Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (Komisija) prognozēm 2008. gada beigās banku kopējie uzkrājumi nedrošajiem kredītiem bija 2.1% no kredītportfeļa, un kopumā kredītu ar maksājumu kavējumiem daļa visos kredītos bija augusi no 6.8% 2007. gada beigās līdz 15% 2008. gada beigās.

Šādā situācijā pats būtiskākais bija sistēmu stabilizēt, prognozējot iespējamo attīstību nākotnē. Tāpēc, novērojot strauju noguldījumu aizplūdi un likviditātes problēmas vienā no lielākajām Latvijas komercbankām, pagājušā gada nogalē tika īstenots līdz šim Latvijā neizmantots mehānisms banku sektora stabilizēšanai – bankas pārņemšana valsts kontrolē, sniedzot tai nepieciešamo finanšu atbalstu. Latvijas valdība 2008. gada 8. novembrī pieņēma lēmumu par AS "Parex banka" pārņemšanu (pilnu pārņemšanas aprakstu skatīt pārskata sadaļā "AS "Parex banka" pārņemšana valsts kontrolē").

Pārņemšanas procesā aktīvi tika iesaistīti arī Komisijas eksperti un vadība, gan izstrādājot pārņemšanas dokumentus (t.sk. Banku pārņemšanas likumu), gan sniedzot operatīvu finanšu analīzi valdībai un starptautiskajiem aizdevējiem par patieso situāciju AS "Parex banka". Strādājot ļoti intensīvā darba režīmā, tajā pašā laikā Komisijas darbinieki piedalījās arī sarunās par resursu piesaisti un gatavoja dokumentus Eiropas Savienības (ES) institūcijām, lai saņemtu Eiropas Komisijas atļauju bankas pārņemšanai, kā arī piedalījās bankas restrukturizācijas plāna izstrādē. Tādējādi 2008. gadā Komisijas darbinieki parādīja augstu kompetences līmeni un profesionalitāti, strādājot ārkārtas slodzes apstākļos un veicot arī Komisijai neraksturīgas funkcijas. Uzraudzības darbs 2008. gadā noritēja arī aktīva dialoga formā ar tirgus dalībnieku profesionālajām asociācijām, un operatīvu risinājumu meklēšana dažādos jautājumos notika ciešā un regulārā sadarbībā ar Latvijas Komerčbanku asociāciju, Latvijas Apdrošinātāju asociāciju, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru, Latvijas Darba devēju konfederāciju, kā arī Latvijas-Amerikas finanšu forumu. Turklāt Komisijas vadība reizi ceturksnī informēja ārvalstu vēstniekus un vēstniecību pārstāvjus par aktuālo situāciju finanšu tirgū.

Irēna Krūmane
Finanšu un kapitāla tirgus
komisijas priekšsēdētāja

2008. gadā Komisija bija arī viena no Latvijas institūcijām, kuras priekšsēdētāja kopā ar Ministru prezidentu, finanšu ministru un Latvijas Bankas prezidentu parakstīja vēstuli Starptautiskā Valūtas fonda izpilddirektoram, kas nodrošināja starptautiskā aizdevuma piešķiršanu Latvijai. Šis darbs joprojām turpinās, regulāri gatavojot ziņojumus un situācijas analīzes kopsavilkumus par banku sektoru Starptautiskajam Valūtas fondam, kā arī pildot vēstulē noteiktos uzdevumus sektora stabilizācijai un regulējuma pilnveidošanai.

Krīzes posmos tiek atklātas arī problemātiskās lietas un rasti novatoriski risinājumi. Minētie finanšu satricinājumi un ekonomiskās izaugsmes apstākļi visā Eiropas Ekonomikas zonā (EEZ) ir licis izdarīt secinājumus par reformām finanšu tirgu regulēšanā un to uzraudzībā. 2008. gada oktobrī Eiropas Komisijas uzdevumā tika izveidota augsta ranga amatpersonu grupa, kuras darbības mērķis ir analizēt krīzes cēloņus un izstrādāt priekšlikumus jaunam tirgus regulējumam, uzraudzības stiprināšanai un globālai sadarbībai finanšu stabilitātes nodrošināšanā. Būtiskākais jauninājums ir vienotas uzraudzības sistēmas veidošana un pavisam jaunas stratēģiskās institūcijas – Eiropas Sistēmisko risku padomes – dibināšana. Ir plānots, ka šī padome sadarbībā ar visu dalībvalstu uzraudzības iestādēm nodrošinās agrīnas un efektīvas brīdināšanas sistēmu par iespējamajiem riskiem.

Būtisks aspekts ir arī pašu dalībvalstu uzraudzības institūciju kapacitātes palielināšanas iespējas un uzraudzības institūciju pilnīgas neatkarības nodrošināšana no jebkādas politiskās ietekmes vai tiešas pakļautības. Tāpat darba grupa ir rosinājusi uzraudzības institūciju stiprināšanai nodrošināt adekvātu atalgojumu, nepieciešamās apmācības un efektīvu personāla politiku. Kopumā darba grupas ziņojumā ir izteikts 31 priekšlikums efektīvākai pārrobežu uzraudzībai, dalībvalstu uzraudzības institūciju savstarpējās sadarbības koordinācijai, informācijas apmaiņai un agrīnās brīdināšanas sistēmas par iespējamajiem finanšu riskiem nodrošināšanai.

Darba mums priekšā vēl daudz, taču ciešā sadarbībā ar tirgus dalībniekiem un starptautiskajām institūcijām strādāsim pie stabilitātes nodrošināšanas sektorā, kopīgi veicot reformas finanšu sektora uzraudzībā un paļaujoties uz Latvijas ekonomikas strukturālām izmaiņām, kas dotu iespēju atkal jaunam attīstības un izaugsmes posmam jau pārskatāmā nākotnē.

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas
priekšsēdētāja

Irēna Krūmane

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes ziņojums

Komisija saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likumu uzrauga un regulē bankas, krājaizdevu sabiedrības, apdrošināšanas sabiedrības un apdrošināšanas starpniekus, finanšu instrumentu tirgus dalībniekus, kā arī privātos pensiju fondus.

Komisija kā pilntiesīga un autonoma valsts iestāde strādā kopš 2001. gada 1. jūlija.

Komisijas darbība pilnībā tiek finansēta no finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku maksājumiem.

Komisiju pārvalda Komisijas padome. 2008. gada 28. aprīlī Latvijas Republikas Saeima Komisijas priekšsēdētājas amatā iecēla Irēnu Krūmani. Līdzšinējais Komisijas priekšsēdētājs Uldis Cērps tika atbrīvots no šā amata pēc paša vēlēšanās. Pārējā Komisijas padome pārskata gadā strādāja nemainīgā sastāvā – Komisijas priekšsēdētājas vietnieks Jānis Brazovskis un padomes locekļi Ludmila Vojevoda, Jānis Placis un Gvido Romeiko.

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padome

2008. gadā notika 57 Komisijas padomes sēdes, kurās tika pieņemti 186 lēmumi. 2008. gadā notika arī deviņas Konsultatīvās finanšu un kapitāla tirgus padomes (Konsultatīvā padome) sēdes, kurās tika izskatīti finanšu un kapitāla tirgum saistošo normatīvo aktu projekti. Konsultatīvā padome tika regulāri informēta par uzkrājumiem Noguldījumu garantiju fondā un Apdrošināto aizsardzības fondā, kā arī par šo fondu pārvaldīšanu. Konsultatīvā padome izvērtēja un atbalstīja Komisijas 2009. gada budžeta projektu un Komisijas darba plānu 2009. gadam.

Pārskata gadā Komisija uzraudzības funkcijas ietvaros veica 29 pārbaudes bankās un vienu pārbaudi kooperatīvajā krājaizdevu sabiedrībā. 2008. gadā tika veiktas divas ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju pārbaudes un viena privātā pensiju fonda klātienes pārbaude. Komisija 2008. gadā veica piecas nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību darbības pilnās pārbaudes un izskatīja 110 fizisko personu un juridisko personu iesniegumus par apdrošināšanas sabiedrību darbību.

Lai izvērtētu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pasākumus, Komisija 2008. gadā veica deviņas pārbaudes bankās un 10 pārbaudes citās finanšu iestādēs, no kurām deviņas pārbaudes bija saistītas ar apdrošināšanas starpnieku, kas sniedz dzīvības apdrošināšanas pakalpojumus, uzraudzību, bet viena – ar ieguldījumu pārvaldes sabiedrības uzraudzību.

Lai identificētu un novērstu iespējamās tirgus manipulācijas un tādējādi sekmētu stabilu finanšu instrumentu tirgus darbību, 2008. gadā Komisija regulāri veica finanšu instrumentu tirdzniecības uzraudzību, sekojot līdzi biržā iesniegtajiem uzdevumiem un veiktajiem darījumiem un analizējot tos, un nepieciešamības gadījumā pieņēma lēmumus par sankciju piemērošanu.

Uzraudzības funkcijas ietvaros pārskata gadā Komisija veica astoņas tirgus dalībnieku informācijas sistēmu drošības klātienes pārbaudes.

Lai pielāgotos aktuālajai situācijai finanšu sektorā, 2008. gadā tika izstrādāta un Komisijas padomē apstiprināta jaunā Komisijas stratēģija, kurā būtiski uzdevumi saistīti ar Komisijas analītiskā darba paplašināšanu, tirgus dalībnieku klientu interešu aizsardzības pilnveidošanu, kā arī operatīvu sabiedrības informēšanu par norisēm finanšu un kapitāla tirgū.

2008. gadā ar Komisijas ekspertu līdzdalību tika izstrādāti un stājās spēkā trīs jauni likumi – Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums, Pārapirošināšanas likums un Banku pārņemšanas likums –, kā arī 11 grozījumi septiņos citos likumos (t.sk. tika veikti grozījumi Noguldījumu garantiju likumā), pieci no jauna izdoti Komisijas noteikumi un 13 grozījumi spēkā esošajos Komisijas noteikumos.

Pārskata gadā Komisija turpināja uzturēt un pilnveidot kvalitātes vadības sistēmu atbilstoši standarta ISO 9001:2000 prasībām. Komisijā sekmīgi darbojās iekšējās kontroles sistēma, un 2008. gadā pārbaudes Komisijā veica gan iekšējais audits, gan sertifikācijas organizācija *Bureau Veritas Latvia*, apliecinot Komisijas kvalitātes vadības sistēmas atbilstību standartam ISO 9001:2000.

Lai nodrošinātu pasākumus, kas saistīti ar Komisijas noteikto stratēģisko mērķu īstenošanu, efektīvu līdzdalību ES institūcijās, kā arī savlaicīgu sabiedrības informēšanu par norisēm finanšu un kapitāla tirgū, 2008. gadā Komisija veica strukturālas

pārmaiņas, izveidojot jaunas struktūrvienības – Eiropas Savienības un starptautisko lietu daļu, Banku un institucionālo investoru daļu un Emitentu daļu (sadalot iepriekšējo Banku un vērtspapīru tirgus daļu), Priekšsēdētāja biroju (reorganizējot Sabiedrisko attiecību daļu un Lietvedības daļu), Iekšējā audita un kvalitātes vadības daļu (palielinot iekšējo auditoru skaitu no viena līdz diviem darbiniekiem), Personāla daļu un Finanšu daļu (sadalot iepriekšējo Resursu vadības daļu). Mainoties Komisijas struktūrai, tika pārveidotas un atvērtas 29 jaunas amata vietas (kopā 2008. gada beigās Komisijā bija 110 amata vietas), no kurām 16 amata vietās turpināja strādāt līdzšinējie Komisijas darbinieki, bet 13 amata vietās tika pieņemti jauni darbinieki.

Komisijas speciālisti 2008. gada laikā papildināja zināšanas semināros par kredītrisku pārvaldīšanas sistēmām komercbankās, kā arīursos par jaunajām banku kapitāla prasībām jeb "Bāzeles vienošanos par kapitālu II" (*Basel Capital Accord II*) un citiem ar finanšu uzraudzību saistītiem jautājumiem.

Nodrošinot pilnvērtīgāku un vispusīgāku sabiedrības informēšanu, 2008. gadā Komisija izplatīja 51 paziņojumu masu saziņas līdzekļiem un organizēja divas preses konferences, kurās Komisijas vadība skaidroja un komentēja aktuālo statistisko informāciju par Latvijas banku darbības operatīvajiem rādītājiem attiecīgi pārskata gada 3. un 4. ceturksnī un sniedza atbildes un skaidrojumus masu saziņas līdzekļiem par citiem finanšu sektoram un sabiedrībai aktuāliem jautājumiem.

Pārskata gadā Komisija saņēma un izskatīja 247 sūdzības par tirgus dalībniekiem. 109 sūdzības bija par apdrošināšanas sabiedrībām, 109 par bankām, 11 par emitentiem, trīs par privātajiem pensiju fondiem, viena par regulētā tirgus organizētāju un viena par ieguldījumu pakalpojumu un blakuspakalpojumu sniedzēju, kā arī 13 sūdzības bija par dažādiem ar finanšu tirgu saistītiem jautājumiem. Visas sūdzības Komisijas speciālisti likumā noteiktajā kārtībā izskatīja, sniedzot atbildi tieši iesniedzējam vai arī pāradresējot sūdzību atbilstošajai valsts pārvaldes iestādei, ja sūdzības saturs neskāra Komisijas kompetenci.

Institucionālā sadarbība normatīvo aktu izstrādē

Ņemot vērā situāciju starptautiskajos finanšu tirgos, kā arī tendences Latvijas banku sektorā, 2008. gada nogalē Komisija sadarbībā ar Latvijas Republikas Finanšu ministriju, Valsts kasi un Tieslietu ministriju, ievērojot Starptautiskā Valūtas fonda rekomendācijas, veica tiesiskā regulējuma pilnveidošanu finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības jomā, īpašu vērību veltot noguldītāju uzticības stiprināšanai.

Noguldījumu garantiju likums

Vienas no būtiskākajām izmaiņām normatīvajos aktos ar mērķi stiprināt noguldītāju uzticību ir saistītas ar grozījumiem Noguldījumu garantiju likumā, palielinot valsts noteikto garantēto summu katram noguldītājam no 20 000 *euro* līdz 50 000 *euro* (spēkā kopš 2008. gada 18. oktobra), kas izmaksājama noguldījumu nepieejamības gadījumā. Pārskata gadā tika sākts darbs pie jauniem grozījumiem Noguldījumu garantiju likumā, samazinot atlīdzību izmaksas termiņu, precizējot noguldījumu nepieejamības definīciju, papildinot kārtību noguldījumu pieprasījumu apkopošanai, kā arī nosakot principus trūkstošo līdzekļu piesaistīšanai no valsts budžeta. Tādējādi paredzams, ka 2009. gadā tiks pieņemti grozījumi, atbilstoši kuriem garantētās atlīdzības izmaksas termiņš tiks samazināts no trim mēnešiem līdz 20 dienām, kā arī Komisijai tiks piešķirtas tiesības noteikt noguldījumu piesaistītāja iemaksām Noguldījumu garantiju fondā piemērojamo koeficientu no 75% līdz 140% no bāzes likmes (0.05% apmērā no garantēto noguldījumu vidējā atlikuma iepriekšējā ceturksnī) atbilstoši noguldījumu piesaistītāja kapitāla pietiekamības, likviditātes un lielo riska darījumu rādītājiem, kā arī kredītporfeļa kvalitātei iepriekšējā kalendārā gadā. Tiks precizēta arī sadarbības kārtība ar ES dalībvalstu banku sektora uzraudzības iestādēm saistībā ar pārrobežu banku un to filiāļu iemaksām garantijas fondā un garantētās atlīdzības izmaksas kārtība Latvijas rezidentiem no citu dalībvalstu noguldījumu garantiju fondiem. Garantētā atlīdzība netiks izmaksāta kredītiestādes akcionāriem, kuriem tajā ir būtiska līdzdalība, kā arī kredītiestādes vadībai un darbiniekiem, kuri ir pilnvaroti veikt kredītiestādes darbības plānošanu, vadību un kontroli. Garantētā atlīdzība netiks izmaksāta arī noguldītājiem, kuru noguldījumiem procentu likme bija noteikta individuāli vai bija paredzēti citi nosacījumi, kuru izpilde veicinājusi noguldījumu piesaistītāja finansiālā stāvokļa pasliktināšanos. Šo grozījumu mērķis ir stabilizēt banku sektoru un ierobežot noguldījumu aizplūšanu, līdztekus palielinot uzticību banku sektoram.

Kredītiestāžu likums

Papildus minētajam tika veikti atsevišķi pasākumi saistībā ar kopējās finanšu sistēmas stabilitātes nodrošināšanu, kuri bija vistiešākajā veidā vērsti uz finanšu sektora uzraudzības stiprināšanu. Pilnveidojot kredītiestāžu uzraudzību, tika sagatavoti grozījumi Kredītiestāžu likumā, kas paredz paplašināt Komisijas rīcības tiesības līdz pat kredītiestādes vadības pārņemšanai ne tikai gadījumos, kad kredītiestāde ir nonākusi finansiālās grūtībās, bet arī tajos gadījumos, kad šādu problēmu sākšanos var pamatot prognozēt.

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likums

Tika sagatavoti grozījumi arī Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likumā, lai tiesības pieņemt lēmumu par finanšu un kapitāla tirgus dalībnieka tiesību, saistību izpildes un darbības ierobežojumiem deleģētu koleģiālai lēmējinstīcijai – Komisijas padomei.

Civilprocesa likums

Sagatavotie grozījumi Civilprocesa likumā ir vērsti uz kredītiestādes maksātnespējas un likvidācijas lietu izskatīšanas tiesā termiņa samazināšanu no 15 līdz septiņām dienām, lai iespējami īsākā termiņā grūtībās nonākušās kredītiestādes vadību pārņemtu administrators vai likvidators.

Banku pārņemšanas likums

Situācijas attīstība Latvijas finanšu tirgū pārskata gadā lika secināt, ka īpašos gadījumos, kad tiek apdraudēta Latvijas Republikas banku sistēmas stabilitāte un maksājumu sistēmu raita darbība, kā arī iespējamās finanšu krīzes gadījumos, kad ar citiem uzraudzības mehānismiem nav iespējams stabilizēt grūtībās nonākušās kredītiestādes darbību, ir nepieciešams spert radikālus soļus, pārņemot kredītiestādi valsts kontrolē. Šim nolūkam 2008. gadā tika izstrādāts Banku pārņemšanas likums.

AS "Parex banka" pārņemšana valsts kontrolē

2008. gada 8. novembrī Ministru kabinetā tika pieņemts lēmums, ka Latvijas valsts ar VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" starpniecību pārņem AS "Parex banka", kas bija iepriekš nepieredzēts notikums Latvijas finanšu sektorā.

Globālās recesijas ietekmē 2008. gada otrajā pusgadā finanšu situācija Latvijā un tās ekonomikā kļuva arvien grūtāk prognozējama un negatīvas izmaiņas finanšu sektorā varēja rasties pat salīdzinoši īsā laika posmā. Komisijas veiktās uzraudzības ietvaros kopš 2008. gada vasaras AS "Parex banka" tika veikta virkne dažādu uzraudzības pasākumu. Laikā no 2008. gada 18. augusta līdz 3. oktobrim Komisija veica AS "Parex banka" pārbaudi ar mērķi izskatīt un novērtēt bankas kredītešanas procesu, kur tika konstatēti būtiski trūkumi – mainoties ekonomiskajai situācijai Latvijā un pasaulē un pasliktinoties aizņēmēju maksāspējai, banka nebija izveidojusi kredītportfeļa kvalitātei atbilstošu uzkrājumu apmēru (uzkrājumu iztrūkums – 40 miljoni latu), kā arī tika konstatēti trūkumi kredītriska vadības jomā. Komisija informēja AS "Parex banka" par pārbaudē konstatētajiem trūkumiem.

2008. gada rudenī jau bija krasi samazinājusies AS "Parex banka" likviditāte un bija nepieciešama palīdzība maksāspējas saglabāšanai. 22. oktobrī tikšanās laikā starp Finanšu ministrijas, Komisijas, Valsts kases un AS "Parex banka" pārstāvjiem tika diskutēts par iespēju AS "Parex banka" saņemt valsts atbalstu. Banka savā vēstulē Finanšu ministrijai lūdza izvietot Valsts kases līdzekļus 300 000 000 *euro* apmērā kā depozītu AS "Parex banka" uz vienu gadu.

Dažādu apstākļu ietekmē turpmāk no AS "Parex banka" sāka paātrināti aizplūst noguldījumi. 27. oktobrī Komisija pieprasīja AS "Parex banka" iesniegt bankas kapitāla pietiekamības atjaunošanas plānu, jo šīs dienas laikā bija aizplūduši ap 29 miljoniem latu. 28. oktobrī AS "Parex banka" kapitāla pietiekamība bija 7.89%, kas bija mazāka par minimālo normatīvu – 8%. Nākamajā dienā, 29. oktobrī, Komisijas pārstāvji tikās ar AS "Parex banka" pārstāvjiem un apsprieda galvenokārt AS "Parex banka" uzkrājumu veidošanas politiku. Noguldījumi no AS "Parex banka" turpināja aizplūst – šīs dienas laikā bija aizplūduši ap 14 miljoniem latu.

Laika posmā no 29. oktobra līdz 7. novembrim Komisija veica AS "Parex banka" pārbaudi ar mērķi novērtēt bankas finanšu instrumentu portfeļa stāvokli 2008. gada 31. oktobrī. Pārbaudē tika konstatēts, ka bankai negatīvi jāpārvērtē finanšu instrumentu portfelis par 28 miljoniem latu (pārvērtēšana un uzkrājumi). Tāpat pārbaudē, kas tika veikta no 31. oktobra līdz 21. novembrim, tika konstatēts, ka AS "Parex banka" ir nepietiekams uzkrājumu apmērs (uzkrājumu iztrūkums – 5 miljoni latu).

31. oktobrī AS "Parex banka" regulējošo prasību rādītāji (kapitāla pietiekamība, likviditātes rādītāji) bija strauji pasliktinājušies, kā arī aizplūda noguldījumi. Likviditātes rādītājs 29. oktobrī bija 33.41% (Komisijas "Likviditātes prasību izpildes noteikumos" noteiktais minimums ir 30%). Laika posmā no 2008. gada 31. augusta līdz 31. oktobrim bija aizplūduši noguldījumi vairāk nekā 191 miliona latu apmērā. Kapitāla pietiekamība svārstījās ap kritisko 8% robežu. Tādēļ Komisijas padome pieņēma lēmumu noteikt pastiprinātu AS "Parex banka" darbības kontroli, aizliedzot AS "Parex banka" izsniegt jaunus kredītus un iegādāties jaunus finanšu instrumentus. Tāpat AS "Parex banka" tika pieprasīts nekavējoties veikt pasākumus kapitāla palielināšanai. AS "Parex banka" akcionāri ieguldīja 3 miljonus latu AS "Parex banka" subordinētajā kapitālā.

Tomēr, neskatoties uz minētajiem pasākumiem, 2008. gada novembra pirmajās dienās bija skaidrs, ka AS "Parex banka" problēmas ir tik nopietnas, ka to risināšanā jāiesaista Ministru kabinets un ka AS "Parex banka" pārņemšana valsts kontrolē varētu būt viens no efektīvākajiem variantiem stabilizācijas nodrošināšanai. Tika secināts, ka AS "Parex banka" ir pietiekami daudz aktīvu un finanšu instrumentu, lai būtu iespējams AS "Parex banka" darbību stabilizēt, to pārņemot valsts kontrolē un piemērojot nepieciešamos atbalsta instrumentus, turklāt bez valsts atbalsta AS "Parex banka" draudētu tūlītēja maksātnespēja.

Valsts atbalsta piešķiršana, AS "Parex banka" paliekot līdzšinējo akcionāru kontrolē, radītu nedrošību par valsts līdzekļu pienācīgu izlietojumu un to atgūšanu. Tāpēc, ievērojot citu valstu pieredzi, tika nolemts pārņemt AS "Parex banka" vairākuma akcijas valsts īpašumā. Bija iespējams pārņemt bankas akcijas arī bez akcionāru piekrišanas, izmantojot Satversmes 105. panta noteikumus, taču šādā gadījumā vajadzētu piemērot sarežģītas tiesiskās procedūras, kas ievērojami novilcinātu laiku, un tādējādi valsts palīdzība tiktu sniegta par velti. Tādēļ tika nolemts risināt sarunas par pārņemšanu ar toreizējiem AS "Parex banka" vairākuma akcionāriem Valēriju Karginu un Viktoru Krasovicki, kam abiem kopā piederēja 84.83% no AS "Parex banka" pamatkapitāla.

3. novembrī notika sarunas starp Komisiju, Finanšu ministriju, Latvijas Banku un AS "Parex banka" pārstāvjiem, kurās ar V. Karginu un V. Krasovicki tika panākta vienošanās par 51% AS "Parex banka" akciju pārdošanu valstij par 2 latiem (katram akcionāram saņemot 1 latu). 8. novembrī Ministru kabinets nolēma pārņemt 51% AS "Parex banka" akciju ar VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" starpniecību. Par iegādātajām akcijām Latvijas valsts pēc atliekošo nosacījumu izpildes apņēmas sniegt atbalstu AS "Parex banka", izsniedzot galvojumu AS "Parex banka" sindicēto kredītu pārfinansēšanai, kā arī nodrošināt līdzekļus, kas var kalpot par pamatu subordinētā kapitāla veidošanai (divu gadu laikā aizdevuma izsniegšana līdz 200 miljoniem latu apmēram). Šādā veidā tika atbalstīta AS "Parex banka" likviditāte.

10. novembrī tika parakstīts Ieguldījuma līgums starp VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka", AS "Parex banka", Latvijas Republiku, V. Karginu un V. Krasovicki par 51% AS "Parex banka" akciju pārdošanu VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" par 2 latiem. Līgumā AS "Parex banka" līdzšinējie akcionāri V. Kargins un V. Krasovickis apņēmas panākt divu trešdaļu visu sindicēto kredītu devēju beznosacījumu piekrišanu akciju pārņemšanas darījumam. Tika nolemts meklēt AS "Parex banka" stratēģisko investoru, kas palīdzētu stabilizēt AS "Parex banka" finansiālo stāvokli.

12. novembrī Finanšu ministrija uzdeva Valsts kasei izvietot AS "Parex banka" termiņnoguldījumu 100 000 000 latu apmērā līdz 2008. gada 19. novembrim. Ar AS "Parex banka" tika noslēgts komercķīlas līgums par šo līdzekļu nodrošinājumu. Vēlāk termiņš tika pagarināts. AS "Parex banka" kā nodrošinājumu sniedza finanšu ķīlu, hipotēku vai komercķīlu par labu Valsts kasei. Pamatojoties uz šo pamatlīgumu, turpmāk tika izdarīti vairāki Valsts kases termiņnoguldījumi.

25. novembrī tika saņemta Eiropas Komisijas piekrišana AS "Parex banka" pārņemšanai. Kad lēmums par AS "Parex banka" vairākuma akciju pārņemšanu Latvijas valsts īpašumā kļuva publiski zināms, sabiedrība un AS "Parex banka" noguldītāji reaģēja ļoti dažādi. Daļa sabiedrības atbalstīja valsts rīcību, turpretī daļa noguldītāju bažījās, ka AS "Parex banka" pārņemšana signalizē par neizbēgamu AS "Parex banka" bankrotu, un steidzās izņemt savus noguldījumus. Lai nodrošinātu pēc iespējas ātrāku AS "Parex banka" un visas Latvijas finanšu sistēmas stabilizēšanu, bija nepieciešama aktīva rīcība AS "Parex banka" stāvokļa normalizēšanai un lemšanai par tās turpmāko statusu.

V. Karginam un V. Krasovickim neizdevās iegūt divu trešdaļu sindicēto kredītu devēju piekrišanu AS "Parex banka" pārņemšanai, tādējādi Ieguldījuma līgums tā esošajā redakcijā nevarēja tikt izpildīts. No sarunām ar sindicēto kredītu devējiem izrietēja, ka vienošanos par kredītu pārfinansēšanu būtu iespējams panākt, ja VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" piederētu visas V. Karginam un V. Krasovickim piederošās AS "Parex banka" akcijas. Arī no sarunām ar Zviedrijas Centrālo banku, Starptautisko Valūtas fondu un Eiropas Komisiju par iespējamo palīdzību izrietēja, ka būtu nepieciešams, lai vismaz 85% AS "Parex banka" akciju ir valsts kontrolē, kā arī jānotiek pilnīgai bankas vadības maiņai. Valsts kontroles palielināšana AS "Parex banka" bija nepieciešama arī, lai mazinātu iespējamus riskus saistībā ar piešķirto valsts atbalstu, tas ir, lai mazinātu iespējas izmantot valsts atbalstu atsevišķu privātpersonu interesēs. Tāpēc tika sāktas diskusijas par Ieguldījuma līguma grozīšanu, pārņemot visas V. Karginam un V. Krasovickim piederošās akcijas un izslēdzot nepieciešamību iegūt sindicēto kredītu devēju piekrišanu.

1. decembrī Ministru kabinets un Komisija nolēma ierobežot AS "Parex banka" saistību izpildi, ievērojot pārmērīgo noguldījumu un citu piesaistīto līdzekļu aizplūdi pēc tam, kad tika publicēta informācija par bankas pārņemšanu. Turpinājās arī likvidiātes rādītāju samazināšanās. Tika pieņemts kopīgs Ministru kabineta un Komisijas lēmums "Par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu akciju sabiedrībai "Parex banka", kurš noteica aizliegumu veikt debeta operācijas bankas klientiem – fiziskām personām virs 35 000 latu mēnesī un juridiskām personām atkarībā no darbinieku skaita – virs 35 000 latu, 350 000 latu vai neierobežotu limitu mēnesī. Ierobežojumi tika noteikti līdz 2009. gada 30. jūnijam. Saistību izpildes ierobežošana bija pieņemamākais risinājums AS "Parex banka" līdzekļu aizplūšanas novēršanai, un no šodienas perspektīvas to var vērtēt kā veiksmīgu.

3. decembrī Ministru kabinets nolēma iegādāties visas AS "Parex banka" iepriekšējiem lielākajiem akcionāriem V. Karginam un V. Krasovickim piederošās akcijas, nemainot kopējo akciju pirkuma summu – 2 latī. Tika parakstīta Vienošanās par grozījumiem Ieguldījuma līgumā, kuras rezultātā VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" īpašumā pārgāja visas bijušo lielāko akcionāru V. Kargina un V. Krasovicka akcijas, kas veidoja 84.83%. No Ieguldījuma līguma tika izslēgtas arī iepriekšējo akcionāru līgumiskās tiesības akcijas atpirkt. Atlikušie 15.17% AS "Parex banka" akciju palika līdzšinējo mazākuma akcionāru īpašumā.

Ministru kabinets arī uzdeva VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" ne vēlāk kā 12 mēnešu laikā no Ieguldījuma līguma noslēguma datuma atsavināt ieguldījumu AS "Parex banka". Līdz 2009. gada 15. janvārim VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" akcionāru sapulcē bija jāapstiprina vadošais konsultants atsavināšanas procesa organizēšanai un nekavējoties jāsāk investora meklēšana. VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" bija arī jāorganizē AS "Parex banka" padziļināta finanšu stāvokļa un juridiskā izpēte.

5. decembrī AS "Parex banka" padome par AS "Parex banka" valdes locekļiem ievēlēja Nilu Melngaili, Gunti Beļavski, Vladimīru Ivanovu un Valteru Ābeli. Izvērtējot kandidātu profesionalitāti un pieredzi, par AS "Parex banka" valdes priekšsēdētāju tika ievēlēts Nils Melngailis. Bijušie AS "Parex banka" akcionāri V. Kargins un V. Krasovickis tika atsaukti no valdes. Jauno valdes locekļu ievēlēšana notika saskaņā ar Ieguldījuma līguma noteikumiem, kas paredzēja AS "Parex banka" nodrošināt tā brīža AS "Parex banka" padomes lēmumu VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" norādīto personu ievēlēšanai valdē.

Ministru kabinets nolēma palielināt VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" līdzdalību AS "Parex banka", iegādājoties visas *Svenska Handelsbanken AB* piederošās AS "Parex banka" akcijas. *Svenska Handelsbanken AB* bija viens no lielākajiem

AS "Parex banka" mazākuma akcionāriem, kas jau 5. decembrī piedāvāja Latvijas valstij atpirkt tai piederošās 200 000 AS "Parex banka" akcijas par 1 *euro* centu.

Finanšu ministrija atbilstoši Ministru kabineta uzdevumam nodrošināt AS "Parex banka" likviditāti 16. decembrī uzdeva Valsts kasei izvietot AS "Parex banka" Valsts kases līdzekļu noguldījumu 43 386 275.94 *euro* apmērā, kas paredzēts *euro* denominēto valsts iekšējā aizņēmuma īstermiņa parādzīmju emisijas 44 391 700 *euro* apmērā iegādei. Iegādātos vērtspapirus AS "Parex banka" izmantoja kā ķīlu, aizņemoties likviditātes nodrošināšanai nepieciešamos līdzekļus no Latvijas Bankas.

16. decembrī zvērinātu revidentu sabiedrība *PricewaterhouseCoopers* sāka AS "Parex banka" finanšu, nodokļu un informācijas tehnoloģiju padziļinātu izpēti par stāvokli 2008. gada 30. novembrī. Papildus tika izvērtēts, vai AS "Parex banka" bijušo lielāko akcionāru V. Kargina un V. Krasovicka sniegtie finanšu apliecinājumi saskaņā ar noslēgto Ieguldījuma līgumu ir patiesi.

19. decembrī tika ievēlēta jauna AS "Parex banka" padome. Ieguldījuma līgums paredzēja, ka ne vēlāk kā nākamajā darba dienā pēc VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" pieprasījuma saņemšanas tiek izziņota AS "Parex banka" akcionāru sapulces sasaukšana. Tās galvenais darba kārtības jautājums bija jaunas padomes ievēlēšana, kura pārstāvētu lielākā netiešā akcionāra, proti, Latvijas Republikas, intereses.

22. decembrī Ministru kabinets nolēma AS "Parex banka" izvietot Valsts kases līdzekļu noguldījumu 287 074 548 *euro* apmērā, kas paredzēts *euro* denominēto valsts iekšējā aizņēmuma īstermiņa parādzīmju 300 000 000 *euro* apmērā iegādei. Iegādātos vērtspapirus AS "Parex banka" izmantoja kā ķīlu, aizņemoties likviditātes nodrošināšanai nepieciešamos līdzekļus no Latvijas Bankas. Tādējādi, pārņemot AS "Parex banka" valsts īpašumā, tās darbība tika stabilizēta.

AS "Parex banka" krīzes cēloņi un iespējamās sekas

Galvenie AS "Parex banka" krīzes cēloņi bija:

- globālie satricinājumi finanšu tirgos;
- pastiprināta noguldījumu izņemšana no AS "Parex banka" baumu un AS "Parex banka" klientu finanšu resursu trūkuma ietekmē (īpaši attiecībā uz Latvijas kaimiņvalstu rezidentiem);
- globālās finanšu krīzes rezultātā bija pasliktinājies AS "Parex banka" ārvalstu vērtspapīru portfeļa kvalitāte; AS "Parex banka" nebija mātes bankas, kas uzņemtos sniegt AS "Parex banka" kreditoriem papildu galvojumus vai citu nodrošinājumu;
- AS "Parex banka" bija noslēgusi divus līgumus ar sindicēto kredītu devējiem – 2007. gada 29. jūnijā par 500 miljonu *euro* aizdevumu un 2008. gada 21. februārī par 275 miljonu *euro* aizdevumu. Aizdevumi bija jāsaņem atdot 2009. gada sākumā, taču vērtspapīru portfeļa vērtības krituma dēļ AS "Parex banka" to nespēja izdarīt.

Ja Ministru kabinets neīstenotu AS "Parex banka" pārņemšanu, bankai draudētu faktiski neizbēgams maksātnespējas process. Vēlāk iespējams bankrots radītu negatīvas sekas visā finanšu sistēmā, tajā skaitā:

- saskaņā ar Noguldījumu garantiju likumu valstij trīs mēnešu laikā būtu jāizmaksā ap 660 miljoniem latu. Tobrīd Noguldījumu garantiju fondā bija uzkrāti 82.9 miljoni latu, tādēļ starpību vajadzētu izmaksāt no Latvijas Republikas budžeta, kurā nebija tam nepieciešamo līdzekļu, jo tobrīd Latvijas valdība vēl nebija panākusi vienošanos ar starptautiskajiem aizdevējiem Eiropas Komisiju un Starptautisko Valūtas fondu par kredītlīnijas atvēršanu;
- saistību izpildes problēmas rastos daudzām valsts un pašvaldību iestādēm, kurām AS "Parex banka" bija norēķinu konti un darbinieku algu konti. Kopējie valsts un pašvaldību noguldījumi AS "Parex banka" 2008. gada 30. septembrī veidoja ap 143 miljoniem latu;
- rastos būtiski zaudējumi komercdarbības vidē, jo tiktu kavēti savstarpējie norēķini, kas vēl vairāk samazinātu ekonomikas aktivitāti un palielinātu iekšzemes kopprodukta kritumu, radot likviditātes problēmas visas ekonomikas mērogā un iespējamu noguldījumu, t.sk. nerezidentu noguldījumu, apmēra samazināšanos;
- tiktu būtiski apgrūtināta starpbanku maksājumu sistēmas darbība.

Tādējādi Latvijas valsts, pārņemot AS "Parex banka", ir sniegusi atbalstu visam finanšu sektoram kopumā, nevis tikai vienai bankai, jo AS "Parex banka" problēmu padziļināšanās un saasināšanās varēja radīt tālejošas negatīvas sekas – padziļinātos neuzticības krīzes finanšu sektoram, kas varētu izraisīt vispārēju noguldījumu aizplūšanu uz bankām ārvalstīs, – un šāda finanšu resursu nepieejamības krīze negatīvi ietekmētu Latvijas ekonomiku kopumā.

Tāpat arī saskaņā ar Latvijas Bankas sniegto informāciju AS "Parex banka" bankrots atstātu būtisku negatīvu ietekmi gan uz Latvijas finanšu sektoru, gan maksājumu sistēmu, mazinot ārvalstu ieguldītāju uzticību valstij, šādu iemeslu dēļ:

- 2008. gada septembra beigās AS "Parex banka" pēc aktīvu apmēra bija otrā lielākā banka Latvijā un tās aktīvi veidoja 13.8% no kopējiem Latvijas banku sektora aktīviem. AS "Parex banka" ieņēma nozīmīgu vietu Latvijas privātpersonu un komercsabiedrību darījumu apkalpošanā.

- Kopējā Latvijas valsts maksājumu sistēmā 2008. gada 1. pusgadā AS "Parex banka" bija trešajā vietā pēc atvērto klientu norēķinu kontu skaita (646 tūkstoši) un emitētajām maksājumu kartēm (448 tūkstoši); AS "Parex banka" bija trešā lielākā banka pēc Latvijā veikto klientu kredītu pārvedumu (4.5 miljoni darījumu) un karšu maksājumu (6.5 miljoni darījumu) skaita; AS "Parex banka" bija ceturta lielākā banka pēc kredītu pārvedumu skaita (16.5 miljardi latu); AS "Parex banka" bija otrā lielākā banka pēc karšu maksājumu apmēra (167.7 miljoni latu).
- Latvijas Bankas starpbanku automatizētajā latu maksājumu sistēmā AS "Parex banka" bija ceturtajā vietā pēc veikto darījumu skaita un piektajā vietā pēc apmēra.
- Elektroniskajā kliringa sistēmā latu norēķinos AS "Parex banka" bija otrajā vietā pēc veikto maksājumu skaita un trešajā vietā pēc apmēra.
- Latvijas Bankas *euro* maksājumu sistēmā *TARGET2-Latvija* AS "Parex banka" bija otrajā vietā pēc veikto darījumu skaita un trešajā vietā pēc apmēra. Elektroniskās kliringa sistēmas *euro* norēķinos AS "Parex banka" bija otrajā vietā gan pēc maksājumu skaita, gan apmēra.
- Laika posmā no 2008. gada 16. oktobra līdz 23. oktobrim AS "Parex banka" darījumi Latvijas naudas tirgū veidoja 2% no kopējā vietējā starpbanku naudas tirgus apgrozījuma; AS "Parex banka" īpatsvars vietējā valūtas tirgus apgrozījumā 2008. gada septembrī bija 23%.
- 2008. gada septembra beigās AS "Parex banka" bija piesaistījusi 13.6% no kopējiem Latvijas rezidentu noguldījumiem, tajā skaitā 14.5% no visiem privātpersonu noguldījumiem un 11.8% no komercsabiedrību noguldījumiem.
- AS "Parex banka" tirgus daļa rezidentu komercsabiedrību kredīvēšanā bija 7.4% un privātpersonu kredīvēšanā – 8.8%. AS "Parex banka" bija līdere nerezidentu noguldījumu piesaistīšanā. Tā bija piesaistījusi 26.2% no kopējiem Latvijā izvietotajiem nerezidentu noguldījumiem.

Pārņemot AS "Parex banka", Latvijas valsts nav pieļāvusi vadošas kredītiestādes maksātnespēju, stabilizējot visu Latvijas finanšu sistēmu un apliecinot noguldītājiem, ka valsts ir gatava sniegt tiem atbalstu. Tādas bankas kā AS "Parex banka" sabrukums varētu radīt visai finanšu sistēmai lielākus zaudējumus nekā AS "Parex banka" darbības stabilizēšanai iztērētie līdzekļi, jo klienti – rezidenti, nerezidenti, fiziskas un juridiskas personas – zaudētu uzticību visām Latvijas bankām, būtiski ietekmējot banku sektora darbību. Jāuzsver, ka noguldījumu aizplūde 2008. gada septembrī, oktobrī un novembrī notika no vairākām Latvijas bankām, ne tikai no AS "Parex banka". Vienlaikus citās bankās, kuras noguldītāji uzskatīja par drošākām, noguldījumu apmērs palielinājās. Kopējais noguldījumu apmērs banku sektorā 2008. gada oktobrī, salīdzinot ar septembri, samazinājās, bet jau novembrī noguldījumu apmērs sāka pieaugt, kas liecina par pietiekami augstu noguldītāju uzticību banku sektoram kopumā.

Ar detalizētu AS "Parex banka" pārņemšanas un turpmāko notikumu apskatu iespējams iepazīties Komisijas interneta mājas lapā www.fktk.lv (sk. "Publikācijas/Citas publikācijas/12.05.2009. A/S "Parex banka" pārņemšanas apskats").

Normatīvo aktu izstrāde

Pēc būtiskām izmaiņām finanšu jomu regulējošajos tiesību aktos 2007. gadā, kad tika ieviesta Kapitāla prasību direktīva (Direktīva 2006/48/EK par kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu un Direktīva 2006/49/EK par ieguldījumu sabiedrību un kredītiestāžu kapitāla pietiekamību jeb "*Basel Capital Accord II*" (t.s. *Bāzele II*)) un Finanšu instrumentu tirgus direktīva (t.s. MiFID), 2008. gadā tika veikti salīdzinoši nelieli grozījumi tiesību aktos, kas galvenokārt precizēja un pilnveidoja spēkā esošās normas, lai atvieglotu to piemērošanu praksē un nodrošinātu to viennozīmīgu izpratni.

Nozīmīgākās jaunās prasības bija par plānotās būtiskas līdzdalības iegūšanas komercsabiedrībā izvērtēšanas kritērijiem un piesardzīga novērtējuma procedūru, kuras tika ieviestas vairākos likumos, kas regulē finanšu un kapitāla tirgu, lai nodrošinātu nepieciešamo tiesisko noteiktību, skaidrību un paredzamību par vērtēšanas procedūru un tās rezultātiem. Šie kritēriji un procedūras tiks piemērotas, veicot piesardzīgu novērtējumu par līdzdalības iegūšanu un palielināšanu kredītiestādē, apdrošināšanas sabiedrībā, pārpadrošināšanas sabiedrībā, ieguldījumu pārvaldes sabiedrībā, regulētā tirgus organizētājā (biržā), Latvijas Centrālajā depozitārijā un ieguldījumu brokeru sabiedrībā.

Pieņemot **Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumu**, tika paplašināts likuma subjektu loks, likuma prasības attiecinot arī uz lombardiem un personām, kas sniedz inkasācijas pakalpojumus. Tika noteikts likuma subjektu pienākums pirms darījuma attiecību sākšanas vai darījuma attiecību sākšanas brīdī identificēt klientu, kā arī veikt tā izpēti, noskaidrojot patieso labuma guvēju, iegūstot informāciju par klienta saimniecisko vai personisko darbību un līdzekļu izcelsmi, kā arī tika noteikts pienākums veikt klienta darījumu uzraudzību pēc darījuma attiecību sākšanas un, identificējot neparastu vai aizdomīgu darījumu, ziņot par to. **Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestam** (Kontroles dienests). Uz risku balstītā pieeja ciņā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu paredz, ka likuma subjekti veic noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtējumu un, vadoties no minētā novērtējuma, iekšējās kontroles sistēmā nosaka klientu izpētes apjomu (jo lielāks risks, jo lielāka uzmanība jāpievērš klientam). Kontroles dienestam 14 dienu laikā ir jāpieņem lēmums par to, vai ir pamats sākt pārbaudi par iespējamu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas vai terorisma finansēšanas faktu. Ja šāds lēmums tiek pieņemts, Kontroles dienests ir tiesīgs apturēt darījuma izpildi uz laiku līdz 30 dienām. Minētajā termiņā Kontroles dienests iegūst papildu informāciju par darījumu un tajā iesaistītajām personām un, ja iegūtā informācija liecina, ka varētu būt pamats kriminālprocesa sākšanai, pieņem lēmumu par darījuma apturēšanu uz laiku līdz 45 dienām un materiālu nodošanu procesa virzītājam.

Ņemot vērā to, ka pārpadrošināšana ir nozīmīgs finanšu darbības veids, jo tā veicina plašāku risku sadali globālā mērogā, tādējādi ļaujot tiešās apdrošināšanas uzņēmumiem paaugstināt saistību kapacitāti, piedāvāt labāku apdrošināšanas segumu un arī samazināt savas kapitāla izmaksas, turklāt pārpadrošināšanai ir nozīmīga loma to finansiālās stabilitātes nodrošināšanā, tika izstrādāts **Pārpadrošināšanas likums**, kas paredz pārpadrošinātāju uzraudzību, nosakot prasības darbības sākšanai un veikšanai.

Komisijas Regulējošo prasību daļas darbinieki aktīvi sadarbojās ar zvērinātu advokātu biroju "Liepa, Skopiņa/BORENIUS", kas Beļģijas advokātu biroja "DLA Piper" uzdevumā pēc Eiropas Komisijas pasūtījuma veica neatkarīgu **Kapitāla prasību direktīvas transponēšanas Latvijas likumos izvērtēšanu** un apstiprināja attiecīgo Latvijas normatīvo aktu atbilstību minētās direktīvas prasībām.

Vienlaikus Regulējošo prasību daļas darbinieki iesaistījās Eiropas Komisijas iniciētajā pētījumā par administratīvā sloga apmēra noteikšanu dalībvalstīs, kā arī priekšlikumu un atsevišķu dalībvalstu labās prakses piemēru administratīvā sloga mazināšanai izskatīšanā. Saskaņā ar minētā pētījuma rezultātiem Latvijā ir vienas no zemākajām administratīvajām izmaksām starp dalībvalstīm. Minēto pētījumu Eiropas Komisijas uzdevumā veica konsorcijs, kuru veidoja sabiedrības *Capgemini*, *Deloitte* un *Ramboll Management*.

Ievērojot prasības, ko nosaka Kapitāla prasību direktīva, un ņemot vērā Eiropas Banku uzraugu komitejas vadlīnijas "Tirdzniecības portfeli neiekļauto riska darījumu procentu likmju riska pārvaldīšanas tehniskie aspekti uzraudzības pārbaudes procesā" ("*Technical aspects of the management of interest rate risk arising from non-trading activities under the supervisory review process*"), tika izstrādāti **"Procentu likmju riska pārvaldīšanas, ekonomiskās vērtības samazinājuma aprēķināšanas un procentu likmju riska termiņstrukturāras pārskata sagatavošanas normatīvie noteikumi"**. Noteikumi nosaka ekonomiskās vērtības samazinājuma pēkšņu un negaidītu procentu likmju izmaiņu netirdzniecības portfeli dēļ aprēķināšanas kārtību. Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 101.³ panta piektajā daļā noteikto deleģējumu Komisija ir noteikusi šādas procentu likmju negaidītās paralēlas izmaiņas (procentu likmju šoka parametrus) – 200 bāzes punktu.

Kapitāla prasību direktīva ievieša būtiskas izmaiņas banku darbības regulējumā, uzraudzībā un informācijas atklāšanā. Neraugoties uz to, ka Latvijas bankas sāka piemērot Kapitāla prasību direktīvu tikai 2008. gada 1. janvārī un pilnvērtīgu ietekmes izvērtējumu veikt ir pārāgri, pirmie rezultāti rāda, ka jaunā pieeja kapitāla pietiekamības novērtēšanai ir jutīgāka pret risku. Pilnā mērā izmantot jaunā regulējuma standartu priekšrocības traucēja globālā finanšu krīze, kas skāra arī Latviju.

Krīze atklāja arī atsevišķas nepilnības Kapitāla prasību direktīvas koncepcijā, un Eiropas Komisija izstrādāja tajā virkni grozījumu. Latvijas banku sektoram aktuālākie grozījumi ir prasība veidot uzraugu kolēģijas pārrobežu grupām, lai nodrošinātu efektīvu pārrobežu tirgus dalībnieku uzraudzību, izmaiņas savstarpēji saistītu klientu grupas definīcijā un lielo riska darījumu ierobežojumos. Kolēģiju veidošana tiek paredzēta arī uzraudzības iestādei, kas uzrauga banku, kurai ir sistēmiski nozīmīgas filiāles citās dalībvalstīs, bet nav meitas sabiedrību nevienā dalībvalstī. Komisija savlaicīgi informēja bankas par paredzamajiem direktīvas grozījumiem.

Komisija aktīvi rosināja grozījumus likumos, reaģējot uz globālo finanšu krīzi, un atbilstoši ES Ministru padomes ekonomikas un finanšu lietās (*ECOFIN*) ieteikumiem pirmie grozījumi tika veikti **Noguldījumu garantiju likumā** (vairāk skatīt nodaļā "Institucionālā sadarbība normatīvo aktu izstrādē").

Licencēšana

Pēc Komisijas Licencēšanas daļas veiktās finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku pieteikumu reģistrācijai un licenču un atļauju saņemšanai izskatīšanas un to atbilstības normatīvajiem aktiem pārbaudīšanas 2008. gadā savu darbību Latvijā sāka ieguldījumu pārvaldes sabiedrība "Nordea Pensions Latvia", ES dalībvalstu banku filiāles *BIGBANK AS* Latvijas filiāle un *Danske Bank A/S* Latvijas filiāle, kā arī ES dalībvalstu apdrošinātāju filiāles *Coface Austria Kreditversicherung AG* filiāle, *Länsförsäkringar International Försäkringsaktiebolag (publ)* filiāle *Nordiccia Apdrošināšana, AS If Eesti Kindlustus* Latvijas filiāle, *Groupama Transport S.A.* Latvijas filiāle "GT BALTICS" un *Swedbank Varakindlustus AS* Latvijas filiāle. Savukārt atbilstoši komercsabiedrību iesniegumiem par to darbības izbeigšanu licence tika anulēta ieguldījumu brokeru sabiedrībām SIA "Axio Capital" un AS "Evli Securities IBS".

	2008. GADA SĀKUMS	2008. GADA BEIGAS	2008. GADĀ JAUNI TIRGUS DALĪBNIKI
Bankas	21	21	0
ES dalībvalstu banku filiāles	4	6	+2
Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības	35	35	0
Banku pakalpojumu sniedzēji no EEZ	181	221	+40
Elektroniskās naudas institūcijas no EEZ	6	10	+4
Apdrošināšanas sabiedrības	15	15	0
ES dalībvalstu apdrošinātāju filiāles	7	12	+5
Apdrošināšanas pakalpojumu sniedzēji no EEZ	319	368	+49
Ieguldījumu pārvaldes sabiedrības	14	15	+1
Ieguldījumu pārvaldes pakalpojumu sniedzēji no EEZ	11	14	+3
Ieguldījumu brokeru sabiedrības	7	5	-2
Ieguldījumu brokeru pakalpojumu sniedzēji no EEZ	628	920	+292
Pakalpojumu sniedzēju piesaistītie aģenti	0	1	+1
Privātie pensiju fondi	6	6	0
Apdrošināšanas brokeru sabiedrības	69	98	+29
Apdrošināšanas aģenti	713	740	+113

Uzraudzība Kreditīestādes

Pārskata gada beigās Latvijā strādāja **21 banka un septiņas ārvalstu banku filiāles**.

Finanšu sektora uzraudzība 2008. gadā tika veikta divu faktoru būtiskā ietekmē:

- ilgstošā krīze globālajā finanšu sistēmā, kura bija saistīta ar finanšu instrumentu tirgu iesaldēšanu, finanšu institūciju likviditātes problēmām un problēmām nekustamā īpašuma tirgū;
- izmaiņas finanšu institūciju darbības regulēšanas jomā, kas saistītas ar Kapitāla prasību direktīvas ieviešanu ar 2008. gada 1. janvāri.

Kopumā 2008. gadā uzraudzības metodes un esošā prakse nemainījās un tāpat kā iepriekšējos gados tā balstījās uz tirgus dalībnieku darbības risku vērtēšanu, izmantojot savā starpā cieši saistītas metodes:

- finanšu pārskatu analīze. Šāda analīze ļāva novērtēt tirgus dalībnieku finansiālo stabilitāti, darbības riskus un to tendences un darbības atbilstību likumā noteiktajām regulējošajām prasībām. Vērtējumu rezultāti regulāri tika iesniegti Komisijas padomei, kura noteica uzraudzības turpmākās darbības uzdevumus un prioritātes;
- klātienes pārbaudes. Pārbaudžu galvenais uzdevums bija novērtēt uzraugāmās iestādes finansiālo stabilitāti, kapitāla pietiekamību un to, vai iekšējās kontroles sistēma nodrošina pietiekamu risku novērtēšanu un pārvaldīšanu. Laikus atklājot problēmu cēloņus un rodot risinājumus to novēršanai, tiek mazināta individuālā tirgus dalībnieka iespēja nepildīt savas saistības, kā arī varbūtējo problēmu ietekme uz finanšu un kapitāla tirgu kopumā. Par pārbaudēs konstatētajiem trūkumiem un tendencēm visi pārbaudāmie tika informēti Komisijas ziņojumos.

Ņemot vērā notikumus globālajā finanšu sistēmā, Komisija 2008. gadā aktīvi izmantoja arī neklātienes pārbaudes, kuras nodrošināja operatīvās informācijas tūlītēju saņemšanu un spēju ātri reaģēt uz straujajām izmaiņām finanšu tirgū.

Pārskata gadā Komisija veica 29 pārbaudes bankās, kurās īpaša uzmanība tika pievērsta kapitāla pietiekamības novērtēšanai, kredītēšanas procesam, kā arī risku vadības funkcijām – kredītriska, operacionāla riska, procentu likmju riska, ārvalstu valūtu riska, likviditātes riska pārvaldīšanai un darbības atbilstības kontroles funkcijai.

Saistībā ar globālo finanšu krīzi uzraudzības stratēģijas uzdevums bija saglabāt sabiedrības uzticību Latvijas finanšu sistēmai, iespējami īsā laikā maksimāli precīzi identificēt banku darbībai būtiskos riskus finanšu krīzes apstākļos un nekavējoties veikt pasākumus šo risku ietekmes mazināšanai un finanšu tirgu stabilizēšanai.

Šo mērķu sasniegšanai Komisija veica pasākumus, lai nodrošinātu, ka bankas adekvāti identificē un piesardzīgi pārvalda riskus un ir spējīgas uzturēt pietiekamu kapitālu un nodrošināt nepārtrauktu darbību un saistību laicīgu izpildi.

Kapitāla pietiekamība

Sākot ar 2008. gadu, atbilstoši Kapitāla prasību direktīvas prasībām, kuras tika iestrādātas Kreditīestāžu likumā, visām Latvijā reģistrētajām bankām bija jāpāriet uz jauno kapitāla pietiekamības aprēķināšanas kārtību un Komisijai bija jāievieš arī tā saucamais Otrais pilārs jeb uzraudzības pārbaudes process. Otrais pilārs ietver divus savstarpēji saistītus procesus – iekšējo kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu (IKPNP), ko veic iestādes, un uzraudzības pārbaudes un novērtējuma procesu, ko veic uzraudzības iestāde.

(Otrā pilāra pamatprincipi noteikti Bāzeles Banku uzraudzības komitejas izstrādātā dokumenta "Kapitāla mērījumu un kapitāla normatīvu starptautiskā konverģence" trešajā daļā "Otrais pilārs – uzraudzības pārbaudes process", un tie ir:

- 1. princips** – bankām jāievieš vispārējs kapitāla pietiekamības novērtēšanas process, ņemot vērā to riska profilu, un jāizstrādā kapitāla apmēra nodrošināšanas stratēģija.
- 2. princips** – uzraugi jāpārskata un jānovērtē banku kapitāla pietiekamības iekšējie vērtēšanas procesi un stratēģijas, kā arī to kompetence, kontrolējot un nodrošinot to atbilstību reglamentētajiem kapitāla rādītājiem. Ja uzraugi nav apmierināti ar rezultātiem, tiem jāveic attiecīgi uzraudzības pasākumi.
- 3. princips** – uzraugi paredz, ka bankas nodrošinās kapitāla rādītājus, kas ir augstāki par minimālajām regulējošajām kapitāla prasībām, un uzraugiem jābūt iespējai pieprasīt, lai bankas uztur kapitālu, kas ir lielāks par minimālajām kapitāla prasībām.
- 4. princips** – uzraugiem savlaicīgi jāiejaucas, lai novērstu gadījumus, kad kapitāls kļūst mazāks par minimālo līmeni, kas nepieciešams atbilstoši konkrētās bankas riska raksturojumam, un jāpieprasa ātra korektīva rīcība, ja kapitāls netiek saglabāts vai atjaunots.)

Lai īstenotu Otrā pilāra ietvaros Kreditīestāžu likumā noteiktās Komisijas funkcijas, t.i., novērtētu, vai iestādes stratēģija, procedūras un īstenotie pasākumi nodrošina pietiekamu risku pārvaldīšanu un vai iestādes pašu kapitāls ir pietiekams tās

darbībai piemītošo un varbūtējo risku segšanai, Komisija 2008. gadā veica divus savstarpēji saistītus novērtējumus – iestādes risku lieluma un risku pārvaldīšanas sistēmas kvalitātes novērtējumu un iestādes IKPNP novērtējumu. Veicot risku lieluma, risku pārvaldīšanas kvalitātes un IKPNP novērtējumu, Komisija izmantoja neklātienas analīzes metodi un veica arī banku pārbaudes.

Komisija 2008. gada sākumā saņēma un izanalizēja banku informāciju par to veiktajām un plānotajām izmaiņās iekšējās kontroles sistēmā, lai ieviestu Otro pilāru. Pamatojoties uz šo informāciju, Komisija veica 13 pārbaudes par banku kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu, kurās izvērtēja, vai:

- bankas izvēlētā pieeja kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesam ir atbilstoša tās lielumam, darbības veidiem un sarežģītībai;
- banka apzinās tās darbībai piemītošos riskus un vai bankas lietotās risku pārvaldīšanas un risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra noteikšanas metodes ir pietiekamas.

Pārbažu rezultāti atklāja jomas, kurās bankām bija nepieciešami uzlabojumi, t.sk. kapitāla plānošanas procesā, banku pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo būtisko risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra noteikšanas kārtībā un stresa testēšanā izmantotajās metodēs un rezultātu analīzē.

Apkopojot banku IKPNP novērtējuma rezultātus, kā arī ņemot vērā citu valstu uzraudzības iestāžu pieredzi atbilstošu regulējošo prasību noteikšanā un kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa izveides principus, kas ietverti ES direktīvās un citos starptautiskajos dokumentos, Komisija 2008. gadā sāka izstrādāt un 2009. gada sākumā apstiprināja "Kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa izveides normatīvos noteikumus", kuru mērķis ir sniegt bankām vadlīnijas kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa izveidē.

Kreditrisks

Pārskata gadā tika veiktas 17 pārbaudes, kurās Komisijas darbinieki vērtēja banku kredītportfeļa kvalitāti un kreditriskā pārvaldīšanas sistēmas (kreditriskā identificēšana, mērīšana, pārraudzība un kontrole), lai savlaicīgi noteiktu to trūkumus un iespējamās ar kredītu atmaksu saistītās problēmas. Tika izvērtētas banku kredītu piešķiršanas stratēģijas, politikas un procedūras un to īstenošana praksē.

2008. gadā sāka samazināties izsniegto kredītu kopējais atlikums, kā arī pasliktināties atsevišķu kredītportfeļa segmentu kvalitāte. Būtiskas izmaiņas 2008. gadā notika privātuzņēmumiem izsniegto kredītu apmēra (13.1%) pieauguma attiecībā pret mājsaimniecību kreditēšanas pieaugumu (7.0%). Laikā no 2003. līdz 2006. gadam mājsaimniecību kreditēšanas tempi par 25%–42% apsteidza privātuzņēmumu kreditēšanas tempus, un tikai 2007. gadā tie gandrīz izlīdzinājās (attiecīgi augot par 39.5% un 41%). Šādas izmaiņas bija atbilstošas ekonomiskajai situācijai pārskata gadā – augsta inflācija, bezdarbs, iekšzemes kopprodukta kritums – un norādīja uz mājsaimniecību maksātspējas mazināšanos, kas ierobežoja arī to iespējas saņemt kreditus.

2008. gadā būtiski palielinājās banku izveidotie uzkrājumi nedrošajiem kredītiem, gada beigās sasniedzot 345 miljonus latu. Tādējādi 2008. gada beigās banku izveidoto uzkrājumu apmērs, salīdzinot ar 2007. gada beigām, bija audzis gandrīz četrkārt, t.i., par 314% jeb 262 miljoniem latu. Atbilstoši Komisijas prognozēm gada beigās banku kopējie uzkrājumi nedrošajiem kredītiem bija 2.1% no kredītportfeļa, un kopumā kavēto kredītu daļa kredītportfelī bija augusi no 6.8% 2007. gada beigās līdz 15% 2008. gada beigās. Minētie rādītāji būtiski atšķiras gan banku griezumā, gan dažādās ekonomikas nozarēs.

Straujajai kredītportfeļa pasliktināšanās tendencei, īpaši tādiem kredītiem, kuri izsniegti gan uzņēmumiem, gan privātpersonām un kuriem nodrošinājums bija nekustamais īpašums (kredīti operācijām ar nekustamo īpašumu, mājokļa iegādei, pārējie kredīti privātpersonām), pēc Komisijas viedokļa, nesekoja atbilstošs uzkrājumu pieaugums. Kaut gan skaidrojums tam bija pietiekama nekustamā īpašuma ķīlas vērtība, Komisija uzskatīja, ka bankām jāņem vērā arī nekustamā īpašuma tirgus likviditāte, jo tieši nekustamā īpašuma tirgus attīstības palēnināšanās un nekustamā īpašuma cenu pazemināšanās, pēc Komisijas viedokļa, negatīvi ietekmēja banku kredītportfeļa kvalitāti.

Ņemot vērā minēto, Komisija savās pārbaudēs lielāku uzmanību pievērsa banku uzkrājumu veidošanas politikai, nekustamā īpašuma novērtēšanas procedūram un jaunu kredītu piešķiršanas nosacījumiem.

Visbiežāk bankām tika norādīts uz nepilnībām nekustamā īpašuma attīstītāju un privātpersonu kredītspējas novērtēšanā, kas, pēc Komisijas viedokļa, palielināja ar privātpersonu mājokļu kreditēšanu saistīto risku. Komisija noteica un kontrolēja veicamos pasākumus trūkumu novēršanai un nepieciešamības gadījumā vērtēja bankas kapitāla pietiekamību atbilstoši bankas kredītportfeļa kvalitātei.

Pārbaudēs tika konstatēts, ka vairākas bankas 2008. gadā, ņemot vērā negatīvās tendences ekonomikā, veica izmaiņas kredītu izsniegšanas un kredītriska pārvaldīšanas politikās un procedūrās ar mērķi saglabāt esošā kredītportfeļa kvalitāti, tas ir, noteica piesardzīgākus kredītu izsniegšanas limitus, pastiprināja prasības kredītņēmēja kredīspējai un prasības bankai iesniedzamās informācijas par kredītņēmēja kredīspēju un nodrošinājumu kvalitātei un saturam.

Ņemot vērā negatīvās tendences banku kredītportfeļa kvalitātē, Komisija 2008. gadā paplašināja pārskatos iekļaujamās informācijas loku, kā arī pieprasīja pārskatus iesniegt biežāk. Lielākā uzmanība pārskatos tika pievērsta problemātisko kredītu pieauguma tendencēm un banku politikai šo kredītu pārvaldīšanā.

Komisija arī uzturēja regulārus kontaktus ar zvērinātiem revidentiem, apspriežot tendences kredītu kvalitātes izmaiņās un to ietekmē uz banku finanšu rādītājiem.

2008. gadā, konstatējot normatīvo aktu prasību pārkāpumus kredītriska pārvaldīšanas jomā, vienai kredītiestādei tika uzlikta soda nauda 1 000 latu apmērā.

Likviditātes risks

Satricinājumi globālajā finanšu tirgū un tiem sekojošā noguldījumu aizplūšana no Latvijas banku sistēmas neparasti lielā apmērā kopš 2008. gada septembra bija iemesls Komisijai pievērst pastiprinātu uzmanību banku likviditātes uzraudzībai. Lai nepārtraukti kontrolētu banku naudas plūsmu ārkārtas situācijās, kopš 2008. gada septembra Komisija mainīja likviditāti raksturojošo pārskatu iesniegšanas kārtību, pieprasot bankām ik dienu sniegt operatīvo informāciju par noguldījumu dinamiku, kā arī pastiprināti sekoja banku, kas ir ārvalstu banku meitas sabiedrības, likviditātes pārvaldīšanai grupas ietvaros, jo šādas bankas lielā mērā balstās uz mātes banku piešķirtajiem resursiem likviditātes uzturēšanai.

Komisija arī uzturēja pastāvīgus ciešus kontaktus ar banku vadību un regulāri un operatīvi apsprieda aktuālos likviditātes jautājumus. Komisija veica arī ārkārtas pārbaudes ar mērķi novērtēt banku likviditātes pārvaldīšanas kvalitāti un tās atbilstību likviditātes riskam.

Tas palīdzēja Komisijai ikdienā pārvaldīt likviditātes risku banku sistēmā kopumā un arī nepieciešamības gadījumā pieprasīt bankām veikt korektīvus pasākumus likviditātes uzlabošanai.

Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības

Pārskata gada beigās Latvijā strādāja **35 kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības**, kurās Komisija veica vienu pārbaudi. Pārbaudes mērķis bija novērtēt sabiedrības kredītportfeli un vadības darbību. Ņemot vērā nelabvēlīgo makroekonomisko situāciju Latvijā, kas negatīvi ietekmēja kredītportfeļa kvalitāti, arī veicot kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību pārskatu analīzi, liela uzmanība tika pievērsta kredītu kvalitātes piesardzīgai novērtēšanai un savlaicīgai uzkrājumu veidošanai.

Ieguldījumu pakalpojumu sniedzēji un ieguldījumu pārvaldes sabiedrības

Pārskata gada beigās Latvijā strādāja **15 ieguldījumu pārvaldes sabiedrības** un **septiņi ieguldījumu pakalpojumu sniedzēji**. 19 Latvijā reģistrētās bankas un divas ārvalstu banku filiāles arī sniedza ieguldījumu pakalpojumus, kuru īpatsvars šajā jomā ir noteicošais.

2008. gadā tika veiktas divas ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju pārbaudes. Veicot pārbaudes, Komisija vērtēja ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju izstrādātās manipulatīvo darījumu identifikācijas metodes un šādu darījumu novēršanas procedūru kvalitāti un efektivitāti. Ņemot vērā konstatētos trūkumus attiecīgajās procedūrās, Komisija noteica un kontrolēja veicamos pasākumus ieguldījumu brokeru pakalpojumu sniedzēju iekšējo normatīvo dokumentu uzlabošanai un to prasību ieviešanai praksē.

2008. gada beigās valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļus pārvaldīja **10 ieguldījumu pārvaldes sabiedrības, piedāvājot 27 ieguldījumu plānus**. Pārskata gadā tika veikta viena pārbaude, lai novērtētu līdzekļu pārvaldītāja pārvaldītā valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu ieguldījumu plāna ieguldījumu apmēru vienā ar saistībām nesaskaņotā ārvalstu valūtā.

Privātie pensiju fondi

2008. gada beigās Latvijā darbojās **seši privātie pensiju fondi: pieci atklātie (Latvijas banku meitas sabiedrības) un viens slēgtais pensiju fonds**. Pārskata perioda beigās seši privātie pensiju fondi piedāvāja **19 pensiju plānus**.

Pārskata gadā tika veikta viena privātā pensiju fonda klātienē pārbaude. Pārbaudes laikā tika novērtēts pensiju fonda finansiālais stāvoklis, vadības darbs, pensiju plānu aktīvu kvalitāte, ienākumu un izdevumu struktūra, kā arī darbības atbilstība Latvijas Republikas likumu, Komisijas izdoto noteikumu un norādījumu un citu normatīvo aktu prasībām. Pārskata gadā privātajiem pensiju fondiem tika ieviests vienas pieturas aģentūras princips attiecībā uz gada pārskatu iesniegšanu.

Apdrošināšanas sabiedrības

2008. gada beigās Latvijā darbojās **11 nedzīvības apdrošināšanas sabiedrības un četras dzīvības apdrošināšanas sabiedrības**.

Komisijas darbinieki 2008. gadā veica piecas nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību darbības pilnās pārbaudes un izskatīja 110 fizisko personu un juridisko personu iesniegumus par apdrošināšanas sabiedrību darbību.

Komisijas darbinieki piedalījās Eiropas Apdrošināšanas un pensiju fondu uzraugu komitejas pēc Eiropas Komisijas pieprasījuma organizētajā *Qualitative Impact Study 4*, sniedzot konsultācijas apdrošināšanas sabiedrībām un sagatavojot rezultātu apkopojumu nosūtīšanai Eiropas Apdrošināšanas un pensiju fondu uzraugu komitejai.

Komisija, pamatojoties uz Latvijas Apdrošinātāju asociācijas vairākkārt izteiktiem ierosinājumiem par pārvērtēšanas rezerves iekļaušanu apdrošināšanas sabiedrības pašu līdzekļu aprēķinā un ņemot vērā Eiropas Apdrošināšanas un pensiju fondu uzraugu komitejas rekomendācijas par Starptautisko Finanšu pārskatu standartu un Starptautisko Grāmatvedības standartu ieviešanas ietekmi uz piesardzīgu apdrošināšanas sabiedrību uzraudzību (*CEIOPS-DOC-05/05 "Recommendations regarding the Implications of the IAS/IFRS Introduction for the Prudential Supervision of Insurance Undertakings"*), izstrādāja projektu grozījumiem apdrošinātāju maksātspējas normas un pašu līdzekļu aprēķināšanas noteikumos. Komisijas padome 2008. gada 5. septembrī apstiprināja izstrādātos grozījumus apdrošinātāju maksātspējas normas un pašu līdzekļu aprēķināšanas noteikumos, nosakot, ka tie stājas spēkā no 2009. gada 1. janvāra.

Komisija regulāri seko līdzi Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā noteiktās maksātspējas prasības izpildei apdrošināšanas sabiedrībās, izvērtē normatīvo aktu izmaiņu iespējamo ietekmi uz apdrošināšanas sabiedrību darbību un pēc iespējas savlaicīgi brīdina apdrošināšanas sabiedrības par iespējamo maksātspējas prasības neizpildi, lai tās varētu veikt nekavējošus pasākumus Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā noteikto prasību izpildes nodrošināšanai, kā arī nepieciešamības gadījumos sadarbībā ar akcionāriem meklē risinājumus.

2008. gadā tika konstatēti normatīvo aktu prasību pārkāpumi, par kuriem tika piemērotas Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā paredzētās sankcijas – divām apdrošināšanas sabiedrībām tika uzlikta soda nauda par Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā noteiktā termiņa neievērošanu, sagatavojot 2007. gada pārskatu, un trijām apdrošināšanas sabiedrībām tika uzlikta soda nauda par likuma "Par apdrošināšanas līgumu" prasību neievērošanu.

Papildu uzraudzība

Komisija 2008. gadā sadarbojās ar ES dalībvalstu apdrošināšanas uzraudzības institūcijām, kuras atbilstoši normatīvo aktu prasībām īsteno papildu uzraudzību, sniedzot tām informāciju par apdrošināšanas grupā ietilpstošo Latvijas Republikā reģistrēto un licencēto apdrošināšanas sabiedrību darbības riskiem un spēju izpildīt uzņemtās saistības.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas garantijas fonds

Komisija 2008. gadā veica biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" administrētā garantijas fonda izveidošanas, uzkrāšanas un administrēšanas kārtības ievērošanas pārbaudi un informēja Finanšu ministriju un biedrību "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" par minētās pārbaudes rezultātiem.

Regulētajā tirgū iekļauto finanšu instrumentu emitenti

Ņemot vērā ekonomisko situāciju Latvijā un pasaulē, jo īpaši finanšu sektorā, arī Latvijas finanšu instrumentu tirgū 2008. gadā bija vērojama tirdzniecības aktivitātes samazināšanās. Tirdzniecības apgrozījums AS "NASDAQ OMX Riga" (iepriekšējais nosaukums – AS "Rīgas Fondu birža") akciju tirgū 2008. gadā, salīdzinot ar 2007. gadu, samazinājās vairāk nekā trīs reizes.

Finanšu instrumentu tirgus uzraudzībā 2008. gadā īpašu uzmanību Komisija pievērsa tam:

- vai emitenti, kuru finanšu instrumenti iekļauti regulētajā tirgū Latvijā, savlaicīgi un noteiktajā kārtībā un apjomā atklāj informāciju atbilstoši Finanšu instrumentu tirgus likumam (FITL), kā arī izpilda citus FITL noteiktos pienākumus;
- vai akcionāri savlaicīgi un atbilstoši FITL informē Komisiju un akciju sabiedrību par līdzdalības iegūšanu vai zaudēšanu FITL noteiktajā apmērā un izpilda citus FITL noteiktos pienākumus;
- vai iekšējās informācijas turētāji savlaicīgi un pilnīgi atbilstoši FITL atklāj informāciju par saviem veiktajiem darījumiem;
- vai tirdzniecībā ar finanšu instrumentiem netiek veiktas tirgus manipulācijas un/vai iekšējās informācijas izmantošana.

2008. gadā Komisija regulāri veica tirdzniecības uzraudzību, sekojot līdzi iesniegtajiem uzdevumiem un veiktajiem darījumiem un analizējot tos, lai identificētu un novērstu tirgus manipulācijas un tādējādi sekmētu stabilu finanšu instrumentu tirgus darbību. Šo darbību veikšanai Komisija kopš 2005. gada izmanto AS "NASDAQ OMX Riga" (Birža) regulāri sniegto informāciju par Biržas tirdzniecības sistēmā iesniegtajiem un izpildītajiem uzdevumiem par darījumiem ar Biržas regulētajos tirgos iekļautajiem finanšu instrumentiem. Kopš 2007. gada novembra Komisija izmanto arī informāciju no EEZ valstīm par to tirgus dalībnieku veiktajiem darījumiem ar Latvijas regulētajā tirgū iekļautajiem finanšu instrumentiem. Tāpat Komisija pārskata gadā sadarbojās ar citu valstu finanšu instrumentu tirgus uzraudzības institūcijām, apmainoties ar informāciju saistībā ar darījumiem ar finanšu instrumentiem, kā arī jau ierosināto lietu ietvaros sadarbojās ar tiesību aizsardzības iestādēm.

Komisija 2008. gadā, pārbaudot, vai emitenti, kuru finanšu instrumenti tiek tirgoti regulētajā tirgū, ievēro FITL prasības par iekšējās informācijas turētāju saraksta izveidošanu un uzturēšanu, konstatēja pārkāpumus un trīs gadījumos izdeva attiecīgus administratīvos aktus, izsakot brīdinājumu. Piecos gadījumos, konstatējot trūkumus un nepilnības, Komisija veica saraksti ar emitentiem, lai trūkumi tiktu novērsti.

Komisija 2008. gadā, pārbaudot, vai iekšējās informācijas turētāju sarakstā iekļautās personas ir izpildījušas FITL prasību par paziņojuma sniegšanu Komisijai par veiktajiem darījumiem, konstatēja pārkāpumus un septiņos gadījumos izdeva attiecīgus administratīvos aktus, izsakot personām brīdinājumus (viena lieta tika pabeigta un administratīvais akts tajā izdots 2009. gadā).

Emitentam, kura finanšu instrumenti ir iekļauti regulētajā tirgū, FITL noteiktajā kārtībā ir jāatklāj obligātā informācija (piemēram, informācija par akcionāru sapulcēm, no akcionāriem saņemtie paziņojumi par līdzdalības iegūšanu vai zaudēšanu, finanšu pārskati, informācija par būtiskiem notikumiem). Komisija 2008. gadā veica 35 pārbaudes ar mērķi noteikt, vai emitenti pilnībā un savlaicīgi atklāja obligāto informāciju FITL noteiktajā kārtībā. Komisija, konstatējot pārkāpumus, atkarībā no pārkāpuma sastāva 21 gadījumā pieprasīja emitentiem veikt pasākumus, lai turpmāk trūkumi obligātās informācijas atklāšanā tiktu novērsti, un ierosināja 14 administratīvos procesus par pārkāpumiem obligātās informācijas atklāšanā, kuru rezultātā tika izdoti attiecīgi administratīvie akti, diviem emitentiem piemērojot soda naudu 1 000 latu katram, astoņiem emitentiem izsakot brīdinājumu, divos gadījumos ar administratīvo aktu tika konstatēts pārkāpums (bez sankcijas) un divas administratīvās lietas tika izbeigtas, jo konkrētajos faktiskajos apstākļos nebija lietderīgi izdot adresātam nelabvēlīgu administratīvo aktu (divos gadījumos administratīvā lieta tika pabeigta un lēmums pieņemts 2009. gadā).

2008. gadā Komisija 15 gadījumos veica pārbaudes, kad tās rīcībā bija nonākuši fakti, ka persona, iespējams, nebija ziņojusi par nozīmīgas līdzdalības iegūšanu vai zaudēšanu emitenta balsstiesīgajā kapitālā FITL noteiktajā apmērā. 12 administratīvajās lietās tika izdoti akcionāriem nelabvēlīgi administratīvie akti un izteikts brīdinājums par neziņošanu par nozīmīgas līdzdalības izmaiņām, un divas administratīvās lietas tika izbeigtas, jo konkrētajos faktiskajos apstākļos nebija lietderīgi izdot adresātam nelabvēlīgu administratīvo aktu. Vienā administratīvajā lietā par to, ka akcionārs nebija savlaicīgi paziņojis par līdzdalības iegūšanu, kaut gan bija ieguvis vairāk nekā 50% uzņēmuma akciju, un atbilstoši FITL noteiktajam nebija izteicis obligāto akciju atpirkšanas piedāvājumu, Komisija piemēroja soda naudu 5 000 latu apmērā. 2008. gadā Komisijā tika sākta vēl viena administratīvā lieta par to, ka persona nav paziņojusi par līdzdalības iegūšanu virs 50% un nav izteikusi obligāto akciju atpirkšanas piedāvājumu, un lēmums lietā tika pieņemts 2009. gadā, piemērojot personai soda naudu 6 000 latu apmērā.

Tendences

Lai veicinātu finanšu instrumentu tirgus dalībnieku izpratni par finanšu instrumentu tirgu regulējošo normatīvo aktu grozījumiem, Komisija pārskata gadā tirgus dalībniekiem izsūtīja informatīva rakstura vēstules par jaunākajām izmaiņām finanšu instrumentu tirgu regulējošajos normatīvajos aktos un šo grozījumu skaidrojumu.

Atbilstoši Eiropas Vērtspapīru uzraugu komitejas prasībām Komisija 2008. gadā pilnveidoja darījumu ziņošanas sistēmu, izmantojot jaunizveidoto Datu ziņošanas sistēmu un ieviešot alternatīvā instrumenta identifikatora izmantošanu.

Arvien lielāka uzmanība Eiropā finanšu instrumentu tirgus uzraudzībā tiek pievērsta emitentu finanšu pārskatu pārbaudei, tāpēc arī Komisija 2009. gadā lielāku uzmanību koncentrēs un detalizētāk izvērtēs emitentu sagatavotos finanšu pārskatus, to atbilstību normatīvajiem aktiem un gan Latvijas, gan starptautiskajiem grāmatvedības standartiem.

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jautājumos 2008. gadā Komisijas pārstāvji turpināja piedalīties Eiropas Komisijas Naudas atmazgāšanas un terorisma finansēšanas novēršanas komitejas (*Committee on the Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing*) darbā, kā arī triju ES komiteju (Eiropas Banku uzraugu komitejas, Eiropas Vērtspapīru uzraugu komitejas, Eiropas Apdrošināšanas un fondēto pensiju uzraugu komitejas) apvienotajā trešā līmeņa darba grupā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jautājumos (*3L3 Task Force on Anti Money Laundering (AML TF)*).

Tāpat 2008. gadā Komisijas pārstāvji turpināja piedalīties Eiropas Padomes Naudas atmazgāšanas novēršanas pasākumu novērtēšanas ekspertu komitejas (*Selected Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures (MONEYVAL)*) darbā.

Jau 2007. gadā Komisija sāka darbu pie jauna Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumprojekta izstrādes, lai ieviestu Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 26. oktobra Direktīvas 2005/60/EC par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai un teroristu finansēšanai, un Eiropas Komisijas 2006. gada 1. augusta Direktīvas 2006/70/EC, ar ko nosaka īstenošanas pasākumus Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2005/60/EK attiecībā uz "politiski ietekmējamas personas" definīciju un tehniskajiem kritērijiem vienkāršotām klienta uzticamības pārbaudes procedūrām un atbrīvojumam sakarā ar finanšu darbību, kuru veic reti vai ļoti ierobežotos apjomos, prasības.

Jaunais Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums tika pieņemts Saeimā 2008. gada 17. jūlijā, izsludināts 2008. gada 30. jūlijā un stājās spēkā 2008. gada 13. augustā.

Komisija izstrādāja un 2008. gada 27. augustā apstiprināja "Klientu padziļinātās izpētes normatīvos noteikumus", kuri ir saistoši kredītiestādēm, privātajiem pensiju fondiem, ieguldījumu brokeru sabiedrībām un ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām.

Minētie noteikumi nosaka gadījumus, kuros attiecīgā iestāde veic klienta padziļināto izpēti, padziļinātās izpētes kārtību un minimālo apjomu, sākot darījumu attiecības, kā arī darījumu attiecību laikā, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riska kategorijas un tām atbilstošās riska pazīmes, īpašos klienta padziļinātās izpētes pasākumus, kā arī klienta darījumu pastiprinātās uzraudzības kārtību.

Lai izvērtētu finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku darbības atbilstību likuma prasībām, Komisija 2008. gadā veica deviņas pārbaudes bankās un 10 pārbaudes citās finanšu iestādēs, no kurām deviņas pārbaudes bija saistītas ar apdrošināšanas starpnieku, kas sniedz dzīvības apdrošināšanas pakalpojumus, uzraudzību, bet viena – ar ieguldījumu pārvaldes sabiedrības uzraudzību. Bankās veikto pārbažu laikā 2008. gadā kopumā tika konstatēti 15 likuma prasību neievērošanas gadījumi. Finanšu iestādēs pārkāpumi netika konstatēti. Komisija piemēroja sankcijas par likuma prasību neievērošanu trim bankām – divām tika piemērota soda nauda, bet ar vienu banku tika noslēgts administratīvais līgums par konstatēto likuma pārkāpumu novēršanu.

Komisija 2008. gada laikā informācijas apmaiņas nolūkā saņēma vienu vēstuli no Vācijas un vienu no Amerikas Savienoto Valstu uzraudzības iestādes un nosūtīja divus informācijas pieprasījumus Igaunijas uzraudzības iestādei.

Komisija 2008. gadā Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestam nosūtīja 51 ziņojumu par neparastiem un aizdomīgiem finanšu darījumiem.

Informācijas sistēmu drošības pārbaudes

Uzraudzības funkciju ietvaros pārskata gadā Komisija veica astoņas tirgus dalībnieku informācijas sistēmu drošības klātienes pārbaudes.

Balstoties uz dominējošajām biznesa attīstības tendencēm informācijas sistēmu izmantošanas jomā, Komisija īpašu uzmanību informācijas sistēmu drošības pārbaudē ietvaros pievērsa šādiem aspektiem:

1. ārpakalpojumu izmantošanas drošībai un kvalitātei, kā arī pakalpojuma saņēmēja iespējām kontrolēt pakalpojumu;
2. drošības funkcijas stiprināšanai ar atbilstošām darbinieku pilnvarām, tehnoloģiskajiem instrumentiem un procedūrām;
3. drošībai incidentu un problēmu pārvaldībā, ko pārrauga palīdzības dienesti, kas tiek izveidoti, tirgus dalībniekiem arvien vairāk ieviešot savā darbībā pakalpojumu pārvaldības standartus;
4. informācijas sistēmu drošības apdraudējumiem, kurus varētu radīt nelojālu darbinieku rīcība.

Veiktajās pārbaudēs iegūtā informācija ļauj secināt, ka tirgus dalībnieki arvien vairāk apzinās informācijas sistēmu drošības lomu veiksmīga biznesa attīstībā un uzlabo tās nodrošināšanas pasākumu plānošanu, realizāciju un kontroli.

Ņemot vērā izmaiņas tehnoloģijās un to pielietojuma pārvaldībā, Komisija plāno 2009. gada laikā aktualizēt "Finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku informācijas sistēmu drošības noteikumus".

Garantiju fondu darbība Noguldījumu garantiju fonds (NGF)

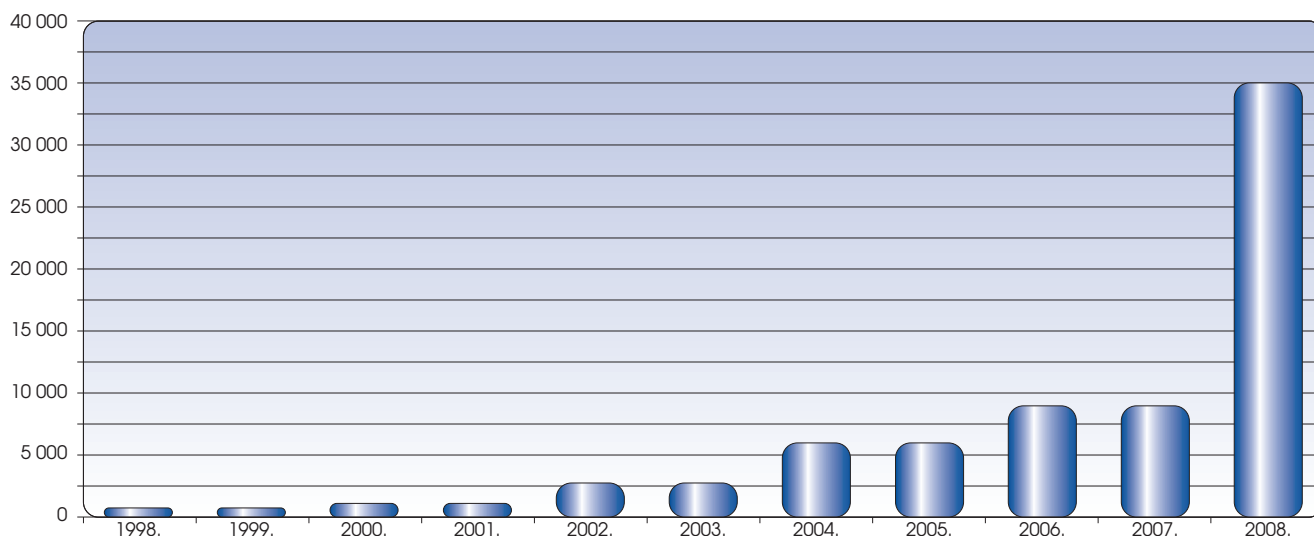
Latvijas noguldījumu garantiju sistēmas darbība atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas par noguldījumu garantiju sistēmām prasībām. Saskaņā ar 2008. gada 16. oktobrī Saeimas pieņemtajiem grozījumiem Noguldījumu garantiju likumā kopš 2008. gada 18. oktobra Latvijā banku klientiem (gan fiziskām, gan juridiskām personām) tiek garantēti 50 000 *euro* (35 140 latu) (sk. 1. att.).

Minētie grozījumi Noguldījumu garantiju likumā tika pieņemti saskaņā ar 2008. gada 7. oktobrī ES Ministru padomes ekonomikas un finanšu lietās (*ECOFIN*) panākto vienošanos līdz 50 000 *euro* paaugstināt garantēto atlīdzību ES dalībvalstīs, ņemot vērā globālos finanšu satricinājumus. Līdz 2008. gada 18. oktobrim garantētā atlīdzība Latvijā bija 20 000 *euro* (14 056 latu) katrā kredītiestādē vai krājaizdevu sabiedrībā vienai personai (visos kontos kopā, ja ir vairāki konti vienā bankā). Valsts garantētā atlīdzība attiecas gan uz noguldījumiem, gan uz norēķinu kontu atlikumiem, gan algu kontiem, krājkontiem u.tml. kontiem.

1. attēls

GARANTĒTĀS ATLĪDZĪBAS APMĒRA PIEAUGUMS VIENAM NOGULDĪTĀJAM 1998.–2008. GADĀ

(perioda sākumā; latu)

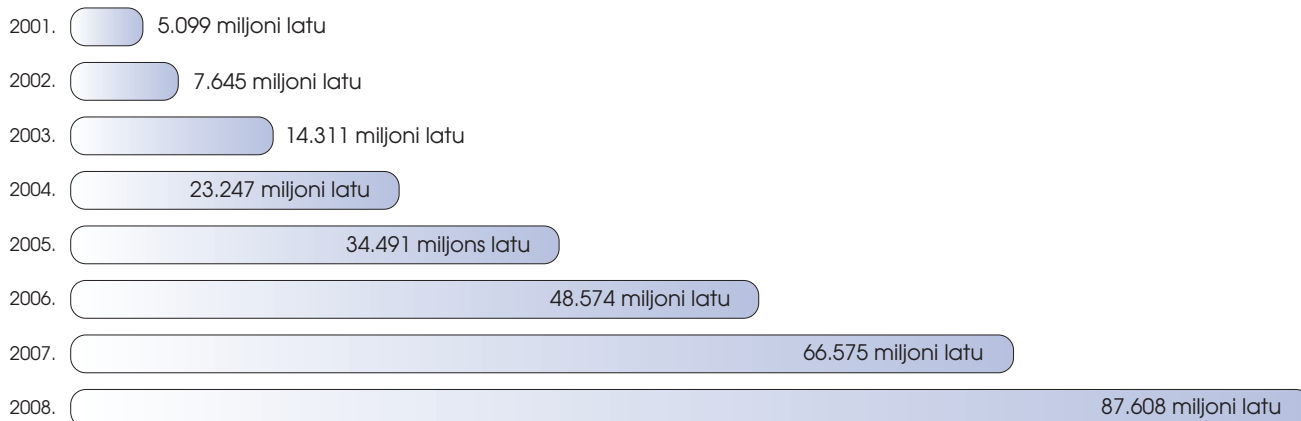

Kā liecina Komisijas apkopotā informācija, no visiem Latvijas banku sistēmā atvērtajiem noguldītāju kontiem 2008. gadā 98.7% kontu atlikums nepārsniedza 50 000 *euro* (35 140 latu), tādējādi pārskata gadā 98.7% noguldītāju tika garantēta visas noguldījuma summas atmaksa.

NGF līdzekļu uzkrāšanu un pārvaldīšanu veic Komisija. 2008. gada beigās NGF bija uzkrāti 87.6 miljoni latu. No NGF līdzekļu pārvaldīšanas iegūtie ienākumi, ieguldot šos līdzekļus Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīros to sākotnējā izvietojumā, pārskata gadā bija 3.8 miljonu latu apmērā. Kopā no NGF pārvaldīšanas iegūtie ienākumi no tā izveidošanas brīža ir 9.9 miljoni latu.

NGF apmēra pieauguma dinamika, 2001–2008

(gada beigās; lati)

NGF līdzekļu uzkrāšanu un garantētās atlīdzības izmaksu uzrauga Komisijas Konsultatīvā padome. Noguldījumu nepieejamības gadījumā (kad tiesa pasludinājusi noguldījumu piesaistītāju par maksātnespējīgu, Komisija ir anulējusi noguldījumu piesaistītāja licenci vai citā gadījumā, kad Komisija ir konstatējusi noguldījumu nepieejamību) Komisija isteno kreditoru prasījuma tiesības pret noguldījumu piesaistītāju – banku vai krājaizdevu sabiedrību – un veic garantētās atlīdzības izmaksu noguldītājiem. Kopš NGF darbības sākuma tā līdzekļi nav izmantoti garantēto atlīdzību izmaksai, jo šajā laika periodā Latvijas banku un krājaizdevu sabiedrību sistēmā nav bijis neviena noguldījumu nepieejamības gadījuma.

Apdrošināto aizsardzības fonds (AAF)

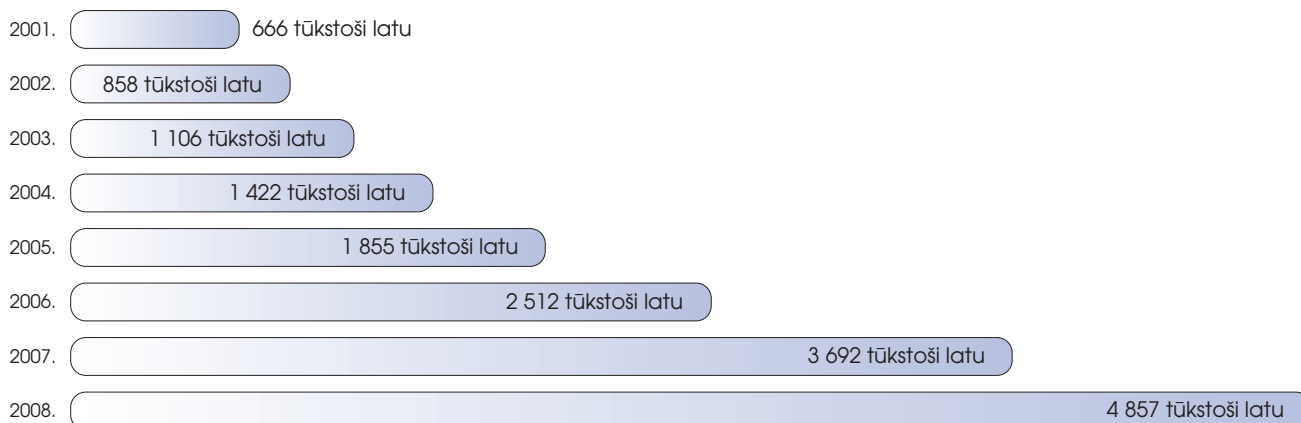
Lai aizsargātu apdrošināto personu intereses apdrošinātāja bankrota gadījumā, 1999. gadā tika izveidots AAF. AAF līdzekļus veido apdrošināšanas sabiedrību atskaitījumi 1% apmērā no to bruto apdrošināšanas prēmiju kopsummām, kuras saņemtas no fiziskajām personām par likumā norādītajiem apdrošināšanas veidiem. 2008. gada beigās AAF bija uzkrāti 4.9 miljoni latu. No AAF līdzekļu pārvaldīšanas iegūtie ienākumi, ieguldot šos līdzekļus Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīros to sākotnējā izvietojumā, pārskata gadā bija 221.4 tūkstoši latu. Kopā no AAF pārvaldīšanas iegūtie ienākumi no tā izveidošanas brīža ir 632.8 tūkstoši latu.

Atlīdzības izmaksu apdrošinātāja saistību nepildīšanas gadījumā var saņemt tikai apdrošinājuma ņēmējs fiziskā persona:

- 1) dzīvības apdrošināšanā – 100% apdrošināšanas atlīdzības apmērā, bet ne vairāk kā 2 000 latu vienam apdrošinājuma ņēmējam;
- 2) pārējos likumā minētajos apdrošināšanas veidos – 50% apdrošināšanas atlīdzības apmērā, bet ne vairāk kā 2 000 latu vienam apdrošinājuma ņēmējam.

AAF apmēra pieauguma dinamika, 2001–2008

(gada beigās; lati)

Līdzekļu uzkrāšanu AAF un garantēto apdrošināšanas atlīdzību izmaksu organizē Komisija. Uzraudzību pār AAF līdzekļu uzkrāšanu un apdrošināšanas atlīdzību izmaksu veic Komisijas Konsultatīvā padome. Garantētā apdrošināšanas atlīdzība no AAF tiek izmaksāta tikai pēc apdrošināšanas sabiedrības bankrota procedūras sākšanas. Kreditoru prasījuma tiesības pret apdrošinātāju realizē Komisija.

Kopš AAF darbības sākuma, aizsargājot apdrošināto intereses apdrošināšanas sabiedrības bankrota gadījumā, AAF līdzekļi garantēto atlīdzību izmaksai ir izmantoti 8 671 lata apmērā.

Finanšu instrumentu tirgus klientu (ieguldītāju) aizsardzība

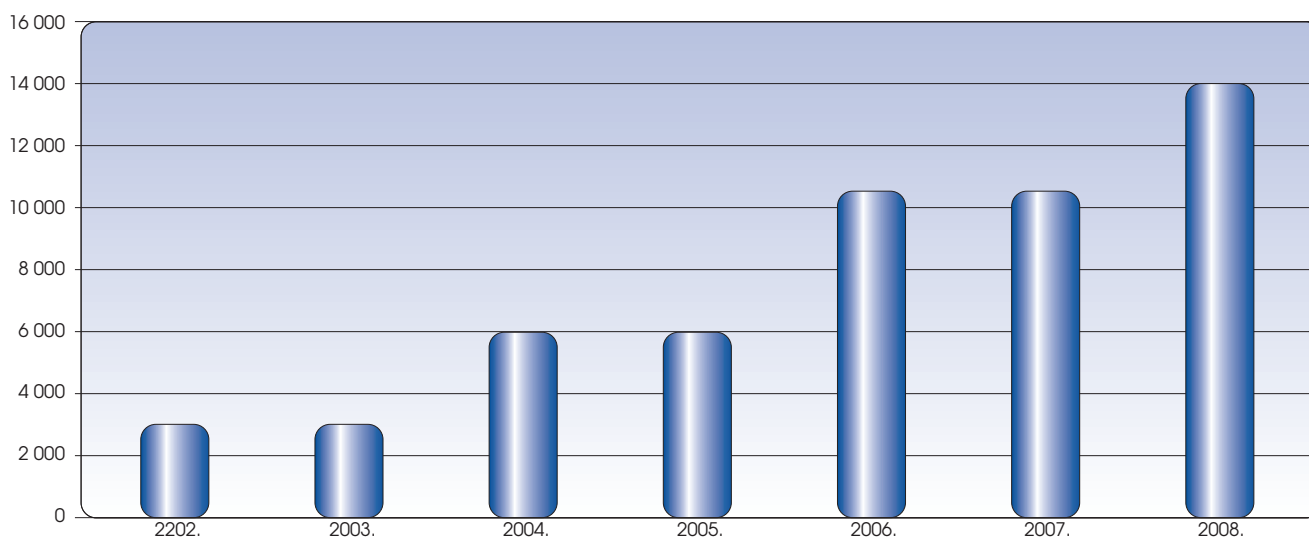
Kopš 2002. gada 1. janvāra Latvijā ir spēkā Ieguldītāju aizsardzības likums. Gadījumos, kad ieguldījumu pakalpojumu sniedzēji (bankas, ieguldījumu pārvaldes sabiedrības un brokeru sabiedrības) nespēj pildīt savas saistības, ieguldītājiem ir tiesības saņemt kompensāciju. Saistību neizpildi paredzēts kompensēt 90% apmērā no neatgriezeniski pazudušo finanšu instrumentu vērtības vai zaudējumiem, ko radījis nesniegts ieguldījumu pakalpojums.

2008. gadā katram ieguldītājam tika garantēta atlīdzība 90% apmērā no neatgriezeniski pazudušo finanšu instrumentu vērtības vai zaudējumiem, ko radījis neizpildīts ieguldījumu pakalpojums, bet ne vairāk kā 20 000 *euro* (14 056 lati) (sk. 2. att.).

2. attēls

GARANTĒTĀS ATLĪDZĪBAS APMĒRA PIEAUGUMS VIENAM IEGULDĪTĀJAM 2002.–2008. GADĀ

(perioda sākumā; lati)

Atšķirībā no līdzekļu uzkrāšanas NGF un AAF ieguldītāju aizsardzībai radītais mehānisms paredz, ka kompensācijām domātie līdzekļi fondā netiek uzkrāti, taču gadījumos, kad ieguldījumu pakalpojumu sniedzējs nespēj pildīt savas saistības, Komisija, pamatojoties uz pārējo ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju iesniegtajiem ceturkšņa pārskatiem par finanšu instrumentu portfeli, aprēķina katra tirgus dalībnieka – ieguldījumu pakalpojuma sniedzēja maksājuma proporcionālo lielumu Latvijas Bankā atvērtajā kontā kompensāciju nodrošināšanai.

Nepieciešamības gadījumā Komisija organizē un uzrauga tirgus dalībnieku maksājumu veikšanu kompensāciju izmaksām, pārbauda kompensāciju pieteikumu pamatotību un nodrošina kompensāciju izmaksu. Līdz pārskata gada beigām Komisija šādus pieteikumus nebija saņēmusi.

Starptautiskā sadarbība Strukturālās izmaiņas

2008. gadā, lai nodrošinātu operatīvu sadarbību ar ES institūcijām un ES dalībvalstu un ārvalstu uzraudzības iestādēm un starptautiskajām organizācijām, ņemot vērā ES Padomes pieņemto lēmumu panākt Eiropas dimensijas iekļaušanu nacionālo uzraudzības institūciju mandātos un attiecīgi aktivizēt darbu, kas vērsts uz uzraudzības prakses konverģenci un sadarbību ES līmenī, kā arī arvien pieaugošo darba apjomu saistībā ar ES jautājumiem, Komisijā tika izveidota Eiropas Savienības un starptautisko lietu daļa.

Uzraudzības prakses konverģence un sadarbība šajā jomā ES līmenī kā atsevišķs rīcības virziens ir noteikts arī 2008. gadā apstiprinātajā Komisijas stratēģijā.

Līdzdalība ES institūciju darbā

Ņemot vērā situāciju finanšu tirgos, 2008. gadā dažādos ES institucionālajos forumos – Eiropadomē, ES Ministru padomē ekonomikas un finanšu lietās (*ECOFIN*), Ekonomikas un finanšu komitejā un Finanšu pakalpojumu komitejā – īpaši aktuāli kļuva Komisijas kompetencē esošie finanšu sektora stabilitātes un ar finanšu pakalpojumiem saistītie jautājumi:

- situācija finanšu tirgos;
- juridisko instrumentu un ietvara izstrāde rīcībai finanšu krīzes situācijā (piemēram, aktīvu pārvietošana, krīzes vadības instrumentu pieejamība dalībvalstīs, ātra iejaukšanās (*early intervention*), iespējamie valsts atbalsta pasākumi finanšu sistēmai u.c.);
- uzraugu komiteju – Eiropas Vērtspapīru uzraugu komitejas, Eiropas Banku uzraugu komitejas un Eiropas Apdrošināšanas un pensiju fondu uzraugu komitejas – lomas stiprināšana;
- diskusija par iespējamo ES finanšu sektora uzraudzības reformu;
- uzlabota informācijas atklāšana finanšu tirgū;
- piesardzīgas uzraudzības un riska vadības instrumentu pilnveidošana;
- finanšu instrumentu vērtēšanas standarti.

Kopumā šajos forumos Komisija savu ieguldījumu ir devusi aptuveni 90 nacionālo pozīciju un instrukciju izstrādē.

2008. gads bija raksturīgs ar to, ka pieņemšanai tika virzīta virkne jaunu ES projektu – grozījumi direktīvā par pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem, Kapitāla prasību direktīvā, direktīvā par finanšu nodrošinājuma līgumu un direktīvā par norēķinu galīgumu maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmās, direktīvā par noguldījumu garantiju shēmām, direktīvā par e-naudas institūcijām.

Apspriešanai tika virzīta jauna direktīva par apdrošināšanas sabiedrību maksātspēju (*Solvency II*) un jauns regulas projekts par kredītreitingu aģentūrām. Šo projektu virzīšanas procesā Komisija izvērtēja priekšlikumu ietekmi uz Latvijas finanšu tirgu un izstrādāja Latvijas interesēm atbilstošus priekšlikumus, kas tika pausti instrukcijās un pozīcijās. Spilgts piemērs Latvijas interešu aizstāvim ir direktīvas par apdrošināšanas sabiedrību maksātspēju (*Solvency II*) virzīšanas laikā panāktais rezultāts. Sadarbojoties ar 12 citām dalībvalstīm, tika panākts, ka direktīvā netiek iekļauts grupu atbalsta režīms. Paredzētais risinājums apdrošināšanas grupu uzraudzības jautājumā nepiedāvāja sabalansētu pieeju dalībvalstu uzraudzības iestāžu pienākumiem un pilnvarām grupu komercsabiedrību individuālajā uzraudzībā, lai varētu nodrošināt apdrošinājuma ņēmēju aizsardzību Latvijā.

Līdzdarbojoties ES lēmumu pieņemšanā, Komisijas darbinieki 2008. gadā piedalījās 42 ES *Lamfalussy* ietvara komiteju un darba grupu darbā. Virzoties uz uzraudzības konverģences nodrošināšanu ES, būtiska nozīme ir dalībai trešā līmeņa uzraugu komiteju (Eiropas Banku uzraugu komitejas, Eiropas Vērtspapīru uzraugu komitejas, Eiropas Apdrošināšanas un fondēto pensiju uzraugu komitejas) un to darba grupu darbā. Pārskata gadā šo komiteju ietvaros tika veikta padziļināta dalībvalstu uzraudzības institūciju pilnvaru un sankciju režīmu salīdzinošā analīze, tika vērtēta finanšu sektora direktīvās ietvertā pilnvaru un uzdevumu deleģēšanas iespējamība, notika darbs pie vienotu vadlīniju izstrādes uzraugu kolēģiju darbībai un vērtēti dažādi sektorāli jautājumi. Līdzdarbojoties šajās komitejās, Komisija sagatavoja atbildes uz 62 informācijas pieprasījumiem.

No 2008. gada vidus, Komisijas pārstāvim piedaloties Eiropas Investīciju bankas Direktoru valdes sēdēs, tika vērtēta uz valdes sēdēm virzīto projektu atbilstība Eiropas Investīciju bankas prioritātēm un aizdevumu piešķiršanas nosacījumiem. Kopumā atzīnami tika sniegti par 65 projektiem, kas tika virzīti rakstveida procedūras ietvaros, un par 151 projektu, kas tika virzīti izskatīšanai Direktoru valdes sēdēs.

Sadarbība un informācijas apmaiņa ar dalībvalstu un ārvalstu finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības iestādēm un starptautiskajām finanšu institūcijām

Ņemot vērā ES Ministru padomes ekonomikas un finanšu lietās (*ECOFIN*) 2008. gada 14. maija secinājumos izvirzīto mērķi stiprināt kolēģiju lomu un izveidot tās visām pārrobežu finanšu grupām ES, lai nodrošinātu sadarbību un informācijas apmaiņu starp visām to dalībvalstu uzraudzības iestādēm, kurās finanšu grupa veic nozīmīgu darbību, pārskata gadā notika sarunas par sešu jaunu sadarbības un informācijas apmaiņas līgumu par banku grupu uzraudzību noslēgšanu.

Sarunas notika arī ar Zviedrijas Noguldījumu garantiju komiteju un Portugāles Noguldījumu garantiju fondu par memorandumiem par noguldījumu garantijām un kompensācijām noguldītājiem. Savukārt 2008. gada rudenī tika sāktas sarunas par reģionāla Ziemeļu–Baltijas memoranda noslēgšanu starp banku uzraudzības institūcijām, centrālajām bankām un finanšu ministrijām krīzes vadības jautājumos.

Kopumā Komisija ir noslēgusi 24 divpusējos sadarbības līgumus. Komisija ir panākusi arī divas vienošanās par informācijas apmaiņu par kredītiestāžu uzraudzību bez rakstveida sadarbības līguma – ar Amerikas Savienoto Valstu Finanšu ministrijas pārziņā esošo Amerikas Savienoto Valstu federālo banku uzraudzības iestādi Galvenā valūtas kontroliera biroju (*Office of the Comptroller of the Currency*) un Šveices Federālo banku uzraudzības komisiju.

Turklāt Komisija ir parakstījusi arī trīs daudzpusējās sadarbības līgumus – par sadarbību finanšu krīzes situācijās starp ES banku uzraudzības institūcijām, centrālajām bankām un finanšu ministrijām; sadarbības līgumu starp maksājumu sistēmas pārraugošajām institūcijām un banku uzraudzības institūcijām Ekonomiskās un monetārās savienības trešajā posmā; sadarbības līgumu par ES banku uzraudzības institūciju un centrālo banku sadarbību krīzes vadības situācijās.

2009. gada prioritātes

Īpaši svarīgs jautājums 2009. gadā būs ES finanšu sektora uzraudzības sistēmas reformas principu definēšana un tās sākšana, kas, balstoties uz Augsta līmeņa darba grupas ES finanšu uzraudzības jautājumos – *De Larosiere* grupas – 25.02.2009. ziņojumu, ietvers gan regulējuma pilnveidošanu, gan uzraudzības institūciju stiprināšanu.

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas uzdevumi 2009. gadam

Komisija 2009. gadā ir nolēmusi sākt Komisijas darbinieku kompetenču modeļa un atalgojuma sistēmas izveidi, lai nodrošinātu Komisiju ar kvalificētu, izglītotu un uz sadarbību orientētu personālu, kas spēj kvalitatīvi un laicīgi veikt noteiktos uzdevumus un sasniegt izvirzītos stratēģiskos mērķus.

Komisija 2009. gadā turpinās savu darbu organizēt atbilstoši ISO 9001:2008 standarta prasībām, lai atjaunotu piešķirto sertifikātu un nodrošinātu nepārtrauktu Komisijas darbības pilnveidošanu, kā arī pakalpojumu turpmāku attīstīšanu atbilstoši Komisijas klientu interesēm.

Lai paaugstinātu informācijas aprites starp Komisiju un sabiedrību efektivitāti, nodrošinātu Komisijas klientus ar pilnīgu nepieciešamo informāciju, atvieglotu informācijas atlasīšanu un iegūti, kā arī nodrošinātu savlaicīgas un precīzas informācijas pieejamību, tiks pilnveidota un atjaunināta Komisijas interneta mājas lapa.

2009. gadā Komisija plāno sākt jaunas statistiskās informācijas apstrādes un analīzes sistēmas izstrādes un ieviešanas procesu, kas ļaus pilnveidot statistiskās informācijas apstrādes un analīzes sistēmu atbilstoši klientu prasībām un paaugstinās datu kvalitāti, uzlabos sistēmas lietošanas ērtumu un samazinās datu apstrādes laiku.

Lai nodrošinātu Uzraudzības departamenta darbinieku vienotu pieeju uzraudzības veikšanai un lai tiktu ieviestas jaunākās normatīvo aktu prasības noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā, Komisija pilnveidos "Banku risku novērtēšanas rokasgrāmatu" un risku novērtēšanas sistēmu.

Turpinot ES direktīvu ieviešanu Latvijas finanšu un kapitāla tirgū, Komisija 2009. gadā ir plānojusi veikt grozījumus "Minimālo kapitāla prasību aprēķināšanas noteikumos", "Riska darījumu ierobežojumu izpildes noteikumos" un "Likviditātes prasību izpildes noteikumos".

Lai veicinātu noguldītāju interešu aizsardzību, samazinātu iespējamo garantētās atlīdzības izmaksas termiņu un precizētu garantētās atlīdzības izmaksas procesu, Komisija pilnveidos garantētās atlīdzības izmaksas mehānismu, veicot grozījumus Noguldījumu garantiju likumā.

Savukārt, lai aizsargātu dzīvības apdrošināšanasņēmēju intereses, Komisija izstrādās grozījumus likumā "Par apdrošināšanas līgumu", nosakot informāciju, kura atspoguļojama dzīvības apdrošināšanas līgumos.

Lai samazinātu administratīvo slogu, noteiktu vienotu ārpakalpojumu regulējumu, pārskatītu informācijas un dokumentu apjomu, kas iesniedzams Komisijai, saņemot ārpakalpojumu, Komisija izstrādās grozījumus Kredītiestāžu likumā, Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā, Pārāpdrošināšanas likumā, Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību likumā un likumā "Par privātajiem pensiju fondiem".

Komisija ir nolēmusi izstrādāt noteikumus apdrošinātājiem par stresa testu ieviešanu un pārskata par stresa testu rezultātiem sagatavošanu. Šie noteikumi pilnveidos apdrošinātāju darbības risku un iespējamo zaudējumu novērtēšanas procesu, ieviešot prasību apdrošinātājam vismaz reizi gadā veikt stresa testu un novērtēt tā rezultātus, pilnveidojot būtisko risku novērtēšanas procesu ar mērķi samazināt iespējamus zaudējumus.

Tiks izstrādāti grozījumi "Kreditiestāžu un krājaizdevu sabiedrību darbību reglamentējošo Finanšu un kapitāla tirgus komisijas atļauju saņemšanas un informācijas sniegšanas noteikumos", kas nepieciešami, lai uzlabotu kredītiestāžu darbību reglamentējošo normatīvo noteikumu pārskatāmību.

Plānots izstrādāt grozījumus "Licenču apdrošināšanas veikšanai un atļauju apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanai ārvalstīs piešķiršanas noteikumos", ar kuriem tiks uzlabota apdrošināšanas darbību reglamentējošo normatīvo noteikumu pārskatāmība un tiks pārskatīts administratīvais slogs.

Plānots izstrādāt banku IKPNP pamatprincipus, kas nodrošinās, ka bankas izmanto efektīvu un riskiem atbilstošu IKPNP, un noteiks atskaites formu par novērtēšanas rezultātiem.

Plānots veikt grozījumus "Aktīvu un ārpusbilances saistību novērtēšanas noteikumos". Grozījumi nepieciešami, lai nodrošinātu to atbilstību Starptautiskajiem Grāmatvedības standartiem, Starptautiskajiem Finanšu pārskatu standartiem un Bāzeles Banku uzraudzības komitejas rekomendācijām, kā arī precizētu Komisijas prasības uzkrājumu veidošanai. Lai turpinātu pilnveidot kredītriska vadības standartus, īpaši uzsverot banku augstākās vadības atbildību, un stiprināt šo standartu ievērošanas uzraudzību, tiks veikti grozījumi "Kredītriska pārvaldīšanas ieteikumos".

Lai attīstītu uzraudzības līdzekļus, kas piemērojami Otrā pilāra ietvaros, veicinātu kvalitatīvu risku pārvaldību un banku pietiekamu kapitalizāciju, plānota Komisijas politikas dokumenta par uzraudzības pārbaudes un novērtējuma procesu (*Supervisory Review and Evaluation Process*) izstrāde. Politikas dokumentā tiks iekļauti arī kritēriji, saskaņā ar kuriem individuālām bankām tiks pieprasīts papildu kapitāls.

Lai pilnveidotu un paplašinātu Komisijas tiesības laicīgi veikt nepieciešamās korektīvās darbības, Komisija plāno veikt savu tiesību un pilnvaru izvērtējumu.

2009. gadā Komisija turpinās pildīt savus uzdevumus atbilstoši Saeimas apstiprinātajā Latvijas ekonomikas stabilizācijas programmā definētajām atbildības sfērām. Komisijas kompetencē ir:

- 1) banku sistēmas stabilitātes un noguldītāju uzticības veicināšana;
- 2) noguldītāju interešu aizsardzība;
- 3) kredītņēmēju interešu aizsardzība;
- 4) AS "Parex banka" darbības stabilizācija;
- 5) Starptautiskā Valūtas fonda un Eiropas Komisijas regulāra informēšana par Latvijas banku sistēmas darbības rādītājiem.

FINANŠU UN KAPITĀLA TIRGUS KOMISIJAS 2008. GADA FINANŠU PĀRSKATI

Vadības ziņojums

Finanšu un kapitāla tirgus komisija (tālāk tekstā arī – Komisija) ir izveidota 2001. gada 1. jūlijā un darbojas saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likumu.

Pamatojoties uz Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likuma 17. panta 9. punktu, Komisijas padome 2007. gada 21. decembrī ar lēmumu Nr. 180 apstiprināja "Finanšu un kapitāla tirgus komisijas budžetu 2008. gadam", kurā tika noteikts finansējums Komisijas darbības nodrošināšanai un šo līdzekļu izlietojums. Papildus pieļaujama izdevumu apmērs (rezerve 15% apmērā no apstiprinātajiem izdevumiem 2008. gadā) Komisijas 2008. gada budžetā tika noteikts ar Komisijas padomes 2008. gada 20. jūnija lēmumu Nr. 82 "Par "Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2008. gada budžeta" grozījumu apstiprināšanu". Komisijai minētās rezerves apmērs bija nepieciešams, kā veicot strukturālas izmaiņas un ar tām saistīto infrastruktūras un kapacitātes nodrošināšanu un papildu darbinieku atalgošanu Komisijā, tā arī veicot efektīvāku tehnoloģisko risinājumu nodrošināšanu Komisijā. Rezerves galīgais sadalījums Komisijas 2008. gada budžeta izdevumu posteņos tika apstiprināts ar Komisijas padomes 2008. gada 19. decembra lēmumu Nr. 181 "Par "Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2008. gada budžeta" grozījumu apstiprināšanu". Komisijas darbību 2008. gadā finansēja finanšu un kapitāla tirgus dalībnieki saskaņā ar Komisijas padomes 2007. gada 21. decembrī apstiprinātajiem normatīvajiem noteikumiem Nr. 183 "Finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku maksājumu apmēra Finanšu un kapitāla tirgus komisijas finansēšanai 2008. gadā noteikšanas un pārskatu iesniegšanas normatīvie noteikumi". Saistībā ar Komisijas papildu izdevumu apstiprināšanu finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku maksājumu apmērs Komisijas finansēšanai 2008. gadā netika palielināts, jo Komisijas tīro aktīvu apmērs, kas veidojies no iepriekšējiem pārskata periodiem, bija pietiekams papildu izdevumu nodrošināšanai.

Komisija kārtoja grāmatvedību saskaņā ar likumu "Par grāmatvedību", un kā pilntiesīga autonoma valsts iestāde ar nošķirtu valsts mantu Komisija 2008. gada finanšu pārskatus sagatavoja saskaņā ar "Finanšu un kapitāla tirgus komisijas finanšu grāmatvedības politiku", kas apstiprināta ar Komisijas padomes 2009. gada 27. marta lēmumu Nr. 43.

Saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likuma 6. pantu Komisija pārskata gadā pārvaldīja Noguldījumu garantiju fondu un Apdrošināto aizsardzības fondu (tālāk tekstā arī – fondi). Lai uzskatāmi atspoguļotu Komisijas valdījumā esošo fondu līdzekļus, tie norādīti Komisijas bilancē atsevišķi.

Fondu līdzekļi 2008. gadā tika ieguldīti saskaņā ar Komisijas padomes 2006. gada 15. septembrī apstiprināto Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda ieguldīšanas politiku un ieguldīšanas kārtību, kas paredz līdzekļu ieguldīšanu tikai vērtspapīru sākotnējā izvietošanā tādā valūtā, kādā veicamas izmaksas no Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda. Minētā ieguldījumu politika paredz katra fonda aktīvus vismaz 10% apmērā turēt kontā Latvijas Bankā vai ieguldīt parāda vērtspapīros, kuru dzēšanas termiņš nepārsniedz vienu gadu. 2008. gadā Komisijas valdījumā esošo fondu līdzekļi tika ieguldīti, ievērojot starp Komisiju un Valsts kasi noslēgtā līguma "Par Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda līdzekļu investēšanu Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīros to sākotnējā izvietošanā" noteikumus.

Tā kā Komisija atbilst Publisko iepirkumu likumā minētajai pasūtītāja definīcijai, tad visi Komisijas darbības nodrošināšanai nepieciešamie iepirkumi tika veikti saskaņā ar minētā likuma normām.

Par Komisijas 2008. gada finanšu pārskatu revīziju Komisija 2008. gada 3. novembrī noslēdza līgumu ar SIA "Ernst & Young Baltic", kuru pārstāvēja Latvijas Republikas zvērināta revidente Iveta Vimba (sertifikāts Nr. 153).

Valsts kontrole pārskata gadā nav veikusi Komisijas darbības revīzijas.

Komisijas līdzekļi

Komisijas aktīvi 2008. gada beigās bija 94 246.2 tūkst. latu apmērā, no tiem 92 466 tūkst. latu veidoja aktīvi pārvaldīšanā – Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda līdzekļi. Komisijas darbība 2008. gadā tika finansēta tikai no finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku maksājumiem. Komisijas pašu kapitāls jeb tie aktīvi 2008. gada beigās bija 1 478 tūkst. latu, kas, salīdzinot ar 2007. gada beigām, samazinājās par 658 tūkst. latu. Komisijas tīro aktīvu samazinājums 2008. gadā saistīts ar apstiprināto budžeta izdevumu apmēru un noteikto Komisijas finansēšanas apmēru 2008. gadā.

Komisijas darbības nodrošināšana

2008. gadā Komisijas ieņēmumi bija 3 561.6 tūkst. latu apmērā jeb par 12% mazāki nekā plānotie ieņēmumi, kas tika noteikti Komisijas 2008. gada budžetā (4 067.4 tūkst. latu). Komisijas ieņēmumu no finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem plāns bija 4 032 tūkst. latu apmērā, taču ieņēmumu izpilde no tiem veidojās 3 474 tūkst. latu apmērā. Komisijas ieņēmumu pārsniegums pār plānotajiem ieņēmumiem 2008. gadā veidojās no procentu ieņēmumiem par Komisijas naudas līdzekļu atlikumu norēķinu kontā un finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku maksājumu prasībām par 2007. gadu, kas tika atzītas 2008. gadā.

Komisijas kopējie izdevumi 2008. gadā bija 4 219.7 tūkst. latu. Komisijas izdevumi bez uzkrājumiem atvaļinājumiem, kā tiek plānots Komisijas budžets, 2008. gadā bija 4 179 tūkst. latu apmērā, kas bija par 7.9% mazāk nekā plānotie izdevumi (4 537 tūkst. latu). Izdevumu pārsniegums pār ieņēmumiem 2008. gadā bija 658 tūkst. latu. Komisijas pārskata gada izpildes rezultāts ir negatīvs, kas norāda, ka 2008. gadā ieņēmumi ir bijuši par minēto summu mazāki nekā izdevumi. Komisija šo izdevumu pārsvaru varēja nodrošināt no Komisijas tiro aktīvu atlikuma.

Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda pārvalde

Pārskata periodā Noguldījumu garantiju fonda ieņēmumi no kredītiestāžu un krājaizdevu sabiedrību maksājumiem bija 17 236 tūkst. latu un Apdrošināto aizsardzības fonda ieņēmumi no apdrošinātāju maksājumiem – 943 tūkst. latu. Noguldījumu garantiju fonda investīciju ieņēmumi bija 3 804 tūkst. latu, Apdrošināto aizsardzības fonda – 221.7 tūkst. latu. Kopumā šo fondu aktīvi pieauguši par 22 197 tūkst. latu jeb 31.6% – Noguldījumu garantiju fonda aktīvi pieauguši par 21 032.9 tūkst. latu jeb 31.6%, bet Apdrošināto aizsardzības fonda aktīvi pieauguši par 1 164 tūkst. latu jeb 31.5%. 2008. gada beigās Noguldījumu garantiju fonda tīrie finansiālie aktīvi bija 87 608.3 tūkst. latu un Apdrošināto aizsardzības fonda – 4 856.8 tūkst. latu.

Pārskata periodā Komisija izvietoja fondu līdzekļus gan īstermiņa, gan ilgtermiņa Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīros. 2008. gada beigās no kopējā fondu vērtspapīru portfeļa 62.9% bija izvietoti ilgtermiņa vērtspapīros, pārējā līdzekļu daļa – īstermiņa vērtspapīros. Noguldījumu garantiju fonda vērtspapīru portfeli 62.1% veidoja ilgtermiņa vērtspapīri, pārējo daļu – īstermiņa vērtspapīri, savukārt Apdrošināto aizsardzības fonda vērtspapīru portfeli tie bija attiecīgi 77.8% un 22.2%. Noguldījumu garantiju fonda ieguldījumu termiņstruktūra 2008. gada beigās pēc dalījuma līdz parāda vērtspapīru dzēšanai bija šāda: 40% līdz vienam gadam, 19% no viena līdz pieciem gadiem, 41% no pieciem līdz 10 gadiem. Apdrošināto aizsardzības fonda ieguldījumu termiņstruktūra 2008. gada beigās pēc dalījuma līdz parāda vērtspapīru dzēšanai bija šāda: 27% līdz vienam gadam, 22% no viena līdz pieciem gadiem, 51% no pieciem līdz 10 gadiem. Noguldījumu garantiju fonda aktīvu ienesīgums 2008. gadā bija 4.92%, bet Apdrošināto aizsardzības fonda aktīvu – 5.18%, kas tika noteikts kā attiecīgā fonda 2008. gada investīciju ieņēmumu summas dalījums ar attiecīgā fonda vidējo aktīvu vērtību 2008. gadā.

Finanšu un kapitāla tirgus
komisijas priekšsēdētājas vietnieks

Jānis Brazovskis

2009. gada 27. aprīlī

Bilance

AKTĪVI

	Skaidrojuma Nr.	31.12.2008.	31.12.2007.
(latos)			
FONDU AKTĪVI			
ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI		54 212 061	37 305 418
Fondu ieguldījumi vērtspapiros	2	54 212 061	37 305 418
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI		38 254 020	32 962 478
Norēķini par prasībām (debitori)		4 233 119	4 538 013
Tirgus dalībnieku saistības pret fondiem	4	4 233 119	4 537 949
Norēķini ar administratoriem par garantēto atlīdzību izmaksām	12	-	64
Fondu ieguldījumi vērtspapiros	2	34 018 417	26 653 866
Naudas līdzekļi		2 484	1 770 599
FONDU AKTĪVI KOPĀ		92 466 081	70 267 896
KOMISIJAS AKTĪVI			
ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI	3	183 134	97 169
Nemateriālie ieguldījumi		53 442	47 853
Pamatlīdzekļi		129 456	41 095
Avansa maksājumi par ilgtermiņa ieguldījumiem		236	8 221
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI		1 596 942	2 255 253
Krājumi		99	80
Norēķini par prasībām (debitori)		575 965	229 231
Tirgus dalībnieku saistības pret Komisiju	5	570 985	225 317
Norēķini par pārējām prasībām	11	1 947	3 013
Norēķini par prasībām pret personālu		3 033	901
Nākamo periodu izdevumi	8	16 468	6 906
Naudas līdzekļi		1 004 410	2 019 036
KOMISIJAS AKTĪVI KOPĀ		1 780 076	2 352 422
AKTĪVI KOPĀ		94 246 157	72 620 318

No 35. lapas līdz 41. lapai sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

Bilance

PASĪVI

	Skaidrojuma Nr.	31.12.2008.	31.12.2007. (latos)
FONDU PASĪVI			
PAŠU KAPITĀLS	9	92 465 183	70 267 896
Fondu tīrie finansiālie aktīvi (izpildes rezultāts)		92 465 183	70 267 896
KREDITORI		898	-
Norēķini par saņemtajiem avansiem		175	-
Saistības par vērtspapīru norēķinu pakalpojumiem		723	-
FONDU PASĪVI KOPĀ		92 466 081	70 267 896
KOMISIJAS PASĪVI			
PAŠU KAPITĀLS	9	1 478 310	2 136 448
Komisijas tīrie aktīvi (izpildes rezultāts)		1 478 310	2 136 448
KREDITORI		301 766	215 974
Tirgus dalībnieku avansa maksājumi Komisijai	6	50 968	88 523
Norēķini ar piegādātājiem	10	97 602	24 927
Norēķini par nodokļiem	7	1 392	428
Uzkrātās saistības atvaļinājumiem		142 695	102 096
Uzkrājumi saistībām		9 109	-
KOMISIJAS PASĪVI KOPĀ		1 780 076	2 352 422
PASĪVI KOPĀ		94 246 157	72 620 318

No 35. lapas līdz 41. lapai sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

Finanšu un kapitāla tirgus
komisijas priekšsēdētājas vietnieks

Jānis Brazovskis

Finanšu daļas vadītāja

Rita Vanaga

2009. gada 27. aprīli

Ieņēmumu un izdevumu pārskats Komisijas darbībai

	Skaidrojuma Nr.	2008	(latos) 2007
IEŅĒMUMI			
AR KREDĪTIESTĀŽU UN KRĀJAIZDEVU SABIEDRĪBU			
UZRAUDZĪBU SAISTĪTIE IEŅĒMUMI			
		2 392 261	2 333 147
Kredītiestāžu maksājumi		2 382 348	2 324 280
Krājaizdevu sabiedrību maksājumi		9 913	8 867
AR APDROŠINĀŠANAS UZRAUDZĪBU SAISTĪTIE IEŅĒMUMI			
		871 723	874 070
Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību maksājumi		90 597	75 410
Pārējo apdrošināšanas sabiedrību maksājumi		781 126	798 660
AR VĒRTSPAPĪRU TIRGUS UN PENSĪJU FONDU UZRAUDZĪBU			
SAISTĪTIE IEŅĒMUMI			
		210 037	155 008
Vērtspapīru tirgus dalībnieku maksājumi		165 279	115 358
Privāto pensiju fondu maksājumi		44 758	39 650
KAVĒJUMU NAUDAS			
		-	202
PROCENTU IEŅĒMUMI PAR NAUDAS LĪDZEKĻU ATLIKUMU			
		57 960	43 259
PĀRĒJIE MAKSĀJUMI ¹			
		29 673	-
	IEŅĒMUMI KOPĀ	3 561 654	3 405 686
IZDEVUMI			
Darba algas un pārējie maksājumi darbiniekiem			
		(2 943 390)	(2 297 088)
Darba algas un pārējie maksājumi darbiniekiem	13	(2 415 624)	(1 903 069)
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas		(527 766)	(394 019)
Uzkrājumi atvaļinājumiem			
		(40 599)	59 091
Darbinieku apdrošināšana			
	14	(291 265)	(124 247)
Personāla profesionālā pilnveide un komandējumi			
	15	(196 384)	(193 757)
Telekomunikācijas un informācija			
	16	(118 996)	(39 223)
Sabiedrības informēšanas un ārējās un iekšējās komunikācijas izdevumi			
		(17 272)	(25 166)
Uzturēšanas un saimnieciskie izdevumi			
	17	(372 708)	(308 365)
Profesionālie pakalpojumi			
	18	(131 167)	(82 065)
Dalība starptautiskajās organizācijās ²			
		(63 656)	(78 286)
Kapitālo ieguldījumu nolietojums/amortizācija, izslēgšana			
	3	(44 310)	(35 222)
	IZDEVUMI KOPĀ	(4 219 747)	(3 124 328)
IZDEVUMU PĀRSNIEGUMS PĀR IEŅĒMUMIEM (REZULTĀTS)		(658 093)	281 358

No 35. lapas līdz 41. lapai sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

Finanšu un kapitāla tirgus
komisijas priekšsēdētājas vietnieks

Jānis Brazovskis

Finanšu daļas vadītāja

Rita Vanaga

2009. gada 27. aprīli

¹ Finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku maksājumi par 2007. gadu.

² 2007. gadā iekļautas izmaksas atašeja darbības līdzfinansējumam Briselē. 2008. gadā atašeja darbību finanšu un kapitāla tirgus jomā nodrošināja Latvijas Republikas Finanšu ministrija.

Ieņēmumu un izdevumu pārskats Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda darbībai

	Skaidrojuma Nr.	2008	(latos) 2007
IEŅĒMUMI			
IEŅĒMUMI NOGULDĪJUMU GARANTIJU FONDĀ		17 236 036	15 560 100
Kreditiestāžu maksājumi		17 224 676	15 549 850
Krājaizdevu sabiedrību maksājumi		11 360	10 250
IEŅĒMUMI APDROŠINĀTO AIZSARDZĪBAS FONDĀ		943 030	1 053 414
Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību maksājumi		234 753	420 922
Pārejo apdrošināšanas sabiedrību maksājumi		708 277	632 492
INVESTĪCIJU IEŅĒMUMI		4 025 801	2 566 745
Noguldījumu garantiju fondā		3 804 037	2 439 443
Apdrošināto aizsardzības fondā		221 764	127 302
KAVĒJUMU NAUDAS		-	1 877
	IEŅĒMUMI KOPĀ	22 204 867	19 182 136
IZDEVUMI			
GARANTĒTĀS ATLĪDZĪBAS		(64)	-
Noguldījumu garantiju fondā		-	-
Apdrošināto aizsardzības fondā	12	(64)	-
INVESTĪCIJU PĀRVALDĪŠANAS IZDEVUMI		(7 516)	-
Noguldījumu garantiju fondā		(7 129)	-
Apdrošināto aizsardzības fondā		(387)	-
	IZDEVUMI KOPĀ	(7 580)	-
	IEŅĒMUMU PĀRSNIEGUMS PĀR IZDEVUMIEM (REZULTĀTS)	22 197 287	19 182 136

No 35. lapas līdz 41. lapai sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

Finanšu un kapitāla tirgus
komisijas priekšsēdētājas vietnieks

Jānis Brazovskis

Finanšu daļas vadītāja

Rita Vanaga

2009. gada 27. aprīlī

Naudas plūsmas pārskats Komisijas darbībai

	Skaidrojuma Nr.	2008	2007 (latos)
IEŅĒMUMI			
AR KREDĪTIESTĀŽU UN KRĀJAIZDEVU SABIEDRĪBU			
UZRAUDZĪBU SAISTĪTIE IEŅĒMUMI			
Kreditiestāžu maksājumi		2 142 675	2 373 663
Krājaizdevu sabiedrību maksājumi		2 133 070	2 364 853
		9 605	8 810
AR APDROŠINĀŠANAS UZRAUDZĪBU SAISTĪTIE IEŅĒMUMI			
Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību maksājumi		798 312	999 613
Pārējo apdrošināšanas sabiedrību maksājumi		108 696	130 574
		689 616	869 039
AR VĒRTSPAPĪRU TIRGUS UN PENSIJU FONDU UZRAUDZĪBU			
SAISTĪTIE IEŅĒMUMI			
Vērtspapīru tirgus dalībnieku maksājumi		179 487	190 194
Privāto pensiju fondu maksājumi		144 222	155 618
		35 265	34 576
KAVĒJUMU NAUDAS		-	202
PROCENTU IEŅĒMUMI PAR NAUDAS LĪDZEKĻU ATLIKUMU		57 960	43 259
	IEŅĒMUMI KOPĀ	3 178 434	3 606 931
IZDEVUMI			
Darba algas un pārējie maksājumi darbiniekiem			
		(2 946 609)	(2 293 229)
Darba algas un pārējie maksājumi darbiniekiem			
		(2 419 576)	(1 898 684)
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas			
		(527 033)	(394 545)
Darbinieku apdrošināšana			
		(291 323)	(124 183)
Personāla profesionālā pilnveide un komandējumi			
		(197 626)	(196 455)
Telekomunikācijas un informācija			
		(51 581)	(38 410)
Sabiedrības informēšanas un ārējās un iekšējās komunikācijas izdevumi			
		(18 644)	(24 755)
Uzturēšanas un saimnieciskie izdevumi			
		(369 138)	(308 414)
Profesionālie pakalpojumi			
		(118 010)	(83 127)
Dalība starptautiskajās organizācijās ³			
		(69 761)	(77 340)
	IZDEVUMI KOPĀ	(4 062 692)	(3 145 913)
INVESTĪCIJU DARBĪBA			
Kapitālās iegādes			
		(130 368)	(58 332)
	INVESTĪCIJU DARBĪBA KOPĀ	(130 368)	(58 332)
	Naudas līdzekļu izmaiņas pārskata perioda laikā	(1 014 626)	402 686
	Naudas līdzekļu atlikums pārskata perioda sākumā	2 019 036	1 616 350
	Naudas līdzekļu atlikums pārskata perioda beigās	1 004 410	2 019 036

No 35. lapas līdz 41. lapai sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

Finanšu un kapitāla tirgus
komisijas priekšsēdētājas vietnieks

Jānis Brazovskis

Finanšu daļas vadītāja

Rita Vanaga

2009. gada 27. aprīlī

³ 2007. gadā iekļauti maksājumi atašeja darbības līdzfinansējumam Briselē. 2008. gadā atašeja darbību finanšu un kapitāla tirgus jomā nodrošināja Latvijas Republikas Finanšu ministrija.

Naudas plūsmas pārskats Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda darbībai

	Skaidrojuma Nr.	2008	2007
(latos)			
FINANSĒŠANA			
MAKSĀJUMI NOGULDĪJUMU GARANTIJU FONDĀ		17 419 158	14 872 434
Kreditiestāžu maksājumi		17 408 023	14 862 565
Krājaizdevu sabiedrību maksājumi		11 135	9 869
MAKSĀJUMI APDROŠINĀTO AIZSARDZĪBAS FONDĀ		1 064 737	870 083
Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību maksājumi		313 639	319 719
Pārējo apdrošināšanas sabiedrību maksājumi		751 098	550 364
KAVĒJUMU NAUDAS		-	1 877
PĀRĒJIE MAKSĀJUMI ⁴		175	-
NAUDAS PLŪSMA NO FINANSĒŠANAS		18 484 070	15 744 394
INVESTĪCIJU DARBĪBA			
PARĀDA VĒRTSPAPĪRU (PIEAUGUMS)/SAMAZINĀJUMS		(24 264 628)	(16 028 087)
Noguldījumu garantiju fondā		(22 488 651)	(15 302 985)
Apdrošināto aizsardzības fondā		(1 775 977)	(725 102)
INVESTĪCIJU IENĒMUMI		4 019 236	2 053 438
Noguldījumu garantiju fondā		3 556 781	1 949 339
Apdrošināto aizsardzības fondā		462 455	104 099
NAUDAS PLŪSMA NO INVESTĪCIJU DARBĪBAS		(20 245 392)	(13 974 649)
IZDEVUMI			
ATLĪDZĪBU IZMAKSA		-	-
Noguldījumu garantiju fondā		-	-
Apdrošināto aizsardzības fondā		-	-
INVESTĪCIJU PĀRVALDĪŠANAS IZDEVUMI		(6 793)	-
Noguldījumu garantiju fondā		(6 443)	-
Apdrošināto aizsardzības fondā		(350)	-
IZDEVUMI KOPĀ		(6 793)	-
Naudas līdzekļu izmaiņas pārskata perioda laikā		(1 768 115)	1 769 745
Naudas līdzekļu atlikums pārskata perioda sākumā		1 770 599	854
Naudas līdzekļu atlikums pārskata perioda beigās		2 484	1 770 599

No 35. lapas līdz 41. lapai sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

Finanšu un kapitāla tirgus
komisijas priekšsēdētājas vietnieks

Jānis Brazovskis

Finanšu daļas vadītāja

Rita Vanaga

2009. gada 27. aprīlī

⁴ Kļūdaini ieskaitīti naudas līdzekļi Apdrošināto aizsardzības fondā.

Pašu kapitāla izmaiņu pārskats

				(latos)
	Komisijas pašu kapitāls (tīrie aktīvi)	Noguldījumu garantiju fonda tīrie finansiālie aktīvi	Apdrošināto aizsardzības fonda tīrie finansiālie aktīvi	Fondu pašu kapitāls (tīrie finansiālie aktīvi)
Skaidrojuma Nr.				
Izpildes rezultāts 31.12.2006.	1 855 090	48 574 025	2 511 735	51 085 760
Pārskata perioda izpildes rezultāts	281 358	18 001 389	1 180 747	19 182 136
Izpildes rezultāts 31.12.2007.	2 136 448	66 575 414	3 692 482	70 267 896
Pamatlīdzekļu izslēgšana 2008. gadā, kas attiecināta tieši uz izpildes rezultātu	1 (45)	-	-	-
Pārskata perioda izpildes rezultāts	(658 093)	21 032 944	1 164 343	22 197 287
Izpildes rezultāts 31.12.2008.	1 478 310	87 608 358	4 856 825	92 465 183

No 35. lapas līdz 41. lapai sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

Finanšu un kapitāla tirgus
komisijas priekšsēdētājas vietnieks

Jānis Brazovskis

Finanšu daļas vadītāja

Rita Vanaga

2009. gada 27. aprīli

Finanšu pārskatu skaidrojumi

Finanšu un kapitāla tirgus komisija izveidota un darbojas saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likumu.

Komisijas darbības mērķis ir veicināt ieguldītāju, noguldītāju un apdrošināto personu interešu aizsardzību un finanšu un kapitāla tirgus attīstību un stabilitāti.

Saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likumu Komisijas galvenie uzdevumi ir:

- izdot normatīvos noteikumus un pieņemt lēmumus par finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku darbību regulējošām prasībām un šo darbību raksturojošo rādītāju aprēķināšanas un pārskatu iesniegšanas kārtību;
- regulēt finanšu un kapitāla tirgu un tā dalībnieku darbību, kontrolējot normatīvo aktu un Komisijas normatīvo noteikumu un lēmumu izpildi;
- noteikt kvalifikācijas un atbilstības prasības finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem un to amatpersonām;
- noteikt finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku licencēšanas un reģistrēšanas kārtību;
- apkopot un analizēt ar finanšu un kapitāla tirgu saistīto informāciju un publicēt to;
- nodrošināt Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda līdzekļu uzkrāšanu, pārvaldīšanu un atlīdzību izmaksu no šiem fondiem saskaņā ar Noguldījumu garantiju likumu un Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumu;
- nodrošināt kompensāciju izmaksu ieguldītājiem saskaņā ar Ieguldītāju aizsardzības likumu;
- analizēt finanšu un kapitāla tirgu regulējošos normatīvos aktus, sagatavot priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidošanai un to saskaņošanai ar Eiropas Kopienas normatīvajiem aktiem;
- sistemātiski pētīt, analizēt un prognozēt finanšu un kapitāla tirgus attīstību;
- sadarboties ar ārvalstu finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības institūcijām un piedalīties starptautisko finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības institūciju organizāciju darbā.

Komisija, pildot savus uzdevumus, patstāvīgi pieņem lēmumus savas kompetences ietvaros, veic tai ar likumu noteiktos uzdevumus un atbild par to izpildi. Neviens nav tiesīgs iejaukties Komisijas darbībā, izņemot tās institūcijas un amatpersonas, kurām šādas tiesības ir noteiktas likumā. Komisijas tiesībspēja un rīcībspēja atbilst Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likumā un citos likumos noteiktajiem uzdevumiem. Komisijai ir nošķirta valsts manta un patstāvīga bilance. Komisijas uzraudzību veic Latvijas Republikas Saeima.

Komisijas birojs atrodas Rīgā, Kungu ielā 1.

1. Komisijas grāmatvedības politika

Pārskatu sagatavošanas pamats

Pārskata gada finanšu pārskati tika sagatavoti, pamatojoties uz Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes apstiprināto "Finanšu un kapitāla tirgus komisijas finanšu grāmatvedības politiku", kas atbilst Starptautisko Publiskā sektora grāmatvedības standartu pamatnostādnei par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanu publiskā sektora vienībām.

Pārskata periodā un iepriekšējos pārskata periodos izmantotie grāmatvedības principi tika piemēroti konsekventi.

Komisija atspoguļoja visus aktīvus un saistības, tajā skaitā Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda aktīvus un saistības, vienā kopējā bilancē. Komisija atspoguļoja visus Komisijas finansēšanas ieņēmumus un izdevumus un Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda ieņēmumus un izdevumus atsevišķos ieņēmumu un izdevumu pārskatos.

Komisijas darbības sākumā iegādātie ilgtermiņa aktīvi no Komisijas izveidei un darbības uzsākšanai paredzētajiem līdzekļiem tika izmantoti Komisijas darbības nodrošināšanai, tāpēc šie aktīvi tika iekļauti Komisijas kopējā bilancē, kā arī to nolietojums/amortizācija vai izslēgšana tika iekļauta Komisijas ieņēmumu un izdevumu pārskatā.

Finanšu pārskatu sagatavošanas principi

- Finanšu pārskati, izņemot naudas plūsmas pārskatu, tiek sagatavoti saskaņā ar uzkrāšanas principu. Tas paredz, ka darījumus un notikumus finanšu pārskatos atzīst periodā, kad tie notiek, neatkarīgi no tā, kad tiek veikti norēķini. Ieņēmumi tiek noteikti, pamatojoties uz finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku saimnieciskajām operācijām, par ko tiek iesniegti pārskati par veicamajiem maksājumiem. Izdevumi tiek atzīti, kad tie radušies, t.sk. uzkrātās atvaļinājumu izmaksas atbilstoši darbinieku nostrādātajam periodam. Atvaļinājumu uzkrātās izmaksas tiek noteiktas katram darbiniekam par apmaksājamajām atvaļinājuma dienām, kas uzkrātas līdz kalendārā gada 31. decembrim.
- Aktīvi tiek atzīti iegādes vērtībā. Aktīvus grāmato to iegādes datumā vai nu samaksātās naudas, vai tās ekvivalentu summā, vai arī citā pirkšanas atlīdzības patiesajā vērtībā, kurai pieskaitītas jebkuras citas uz aktīva iegādi tieši attiecināmas izmaksas.

- Darījumi un citi notikumi tiek atspoguļoti saskaņā ar darījuma būtības principu, kas nosaka, ka darījumi un notikumi jāuzskaita un jāuzrāda atbilstoši to saturam un ekonomiskajai būtībai, nevis tikai to juridiskajai formai.
- Finanšu pārskati tiek sagatavoti, ievērojot darbības nepārtrauktības pieņēmumu.

Ilgtermiņa ieguldījumi

Ilgtermiņa ieguldījumi tika atzīti saskaņā ar Komisijas finanšu grāmatvedības politiku, kas nosaka, ka tie ir materiāla un nemateriāla rakstura ieguldījumi, kuru lietderīgās lietošanas laiks ir ilgāks par vienu gadu un tos izmanto pakalpojuma sniegšanai, citu pamatlīdzekļu uzturēšanai un Komisijas administrācijas vajadzībām. Komisijas ilgtermiņa ieguldījumu nolietojuma un amortizācijas normas ir saskaņotas ar pamatlīdzekļu nolietojuma normām, kas noteiktas budžeta iestādēm Latvijas Republikā. Ilgtermiņa ieguldījumiem, kas iegādāti, sākot ar 2006. gadu, piemērotas pamatlīdzekļu nolietojuma normas saskaņā ar Ministru kabineta 2005. gada 21. jūnija noteikumiem Nr. 440 "Noteikumi par budžeta iestāžu pamatlīdzekļu nolietojuma normām un pielietošanas nosacījumiem", kas paredz šādas nolietojuma likmes (procenti gadā):

- skaitļošanas iekārtām un to aprīkojumam 20%;
- pārējiem pamatlīdzekļiem 10%.

Savukārt ilgtermiņa ieguldījumiem, kas iegādāti pirms 2006. gada, piemērotas pamatlīdzekļu nolietojuma normas saskaņā ar Ministru kabineta 2001. gada 6. marta noteikumiem Nr. 96 "Noteikumi par budžeta iestāžu pamatlīdzekļu nolietojuma normām", kas paredzēja šādas normas:

- skaitļošanas iekārtām un to aprīkojumam 35%;
- pārējiem pamatlīdzekļiem 20%.

Šiem pamatlīdzekļiem Komisija aprēķina nolietojumu, līdz to atlikusi vērtība sasniedz 5 latus, kā to paredzēja Ministru kabineta 2001. gada 6. marta noteikumi Nr. 96 "Noteikumi par budžeta iestāžu pamatlīdzekļu nolietojuma normām". Rekonstruējot ilgtermiņa ieguldījumus, kas iegādāti pirms 2006. gada, to nolietojuma normas tiek mainītas saskaņā ar Ministru kabineta 2005. gada 21. jūnija noteikumos Nr. 440 "Noteikumi par budžeta iestāžu pamatlīdzekļu nolietojuma normām un pielietošanas nosacījumiem" noteiktajām pamatlīdzekļu nolietojuma normām.

Pamatlīdzekļu aprēķinātais nolietojums tika iekļauts Komisijas ieņēmumu un izdevumu pārskatā, izņemot no budžeta iestādēm (Apdrošināšanas uzraudzības inspekcijas, Vērtspapīru tirgus komisijas, Noguldījumu garantiju fonda pārvaldes) 2001. gada 1. jūlijā pārņemtos pamatlīdzekļus, kuru nolietojums vēl 2006. gadā Komisijas bilanci samazināja pamatlīdzekļu bilances vērtību un Komisijas pašu kapitālu (tiros aktīvus). Šādu metodiku paredzēja Ministru kabineta 2001. gada 6. marta noteikumi Nr. 96 "Noteikumi par budžeta iestāžu pamatlīdzekļu nolietojuma normām", jo attiecīgajās budžeta iestādēs pamatlīdzekļu vērtība tika iekļauta izmaksās to iegādes brīdī, veidojot pašu kapitālā par šo vērtību pamatlīdzekļu fondu. 2008. gadā par šiem pamatlīdzekļiem aprēķinātais nolietojums neveidojās.

1. Komisijas grāmatvedības politika (turpinājums)

Vērtspapīri

Komisijas valdījumā esošie vērtspapīri tiek turēti līdz termiņa beigām. Ilgtermiņa vērtspapīru novērtēšanai tiek izmantota faktiskās procentu likmes amortizācijas metode.

Norēķini par prasībām

Komisija stingri rūpējas par savlaicīgu saistību izpildi. Šaubīga debitora rašanās gadījumā debitors tiek izslēgts no bilances posteņa "Norēķini par prasībām (debitori)", samazinot Komisijas ieņēmumus tajā pārskata periodā, kura laikā debitors tiek izslēgts.

2. Ieguldījumi vērtspapīros

Šajā postenī tika atspoguļoti iegādātie Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīri. Vērtspapīru vērtība bilancē tika atspoguļota to amortizētās iegādes vērtībā.

Fondu ieguldījumi (latos) bija izvietoti Latvijas valsts vērtspapīru emisijās ar šādiem raksturlielumiem:

Emisijas Nr.	Emisijas datums	Dzēšanas datums	Gada ienesīguma		Nominālvērtība	Balances vērtība 31.12.2008.
			likme (%)			
LV0000590024	04.07.2008.	04.07.2019.	6.74		2 006 900	2 068 638
LV0000590016	10.08.2007.	10.08.2018.	5.81		15 012 100	14 728 820
LV0000580033	02.12.2005.	02.12.2015.	3.99		20 616 600	19 672 265
LV0000580017	14.02.2003.	14.02.2013.	4.86		3 785 000	3 976 034
LV0000570059	03.11.2006.	03.11.2011.	5.23		7 490 800	7 498 320
LV0000570042	04.02.2005.	04.02.2010.	3.35		6 184 400	6 267 984
Fondu ilgtermiņa ieguldījumi					55 095 800	54 212 061

Emisijas Nr.	Emisijas datums	Dzēšanas datums	Gada ienesīguma		Nominālvērtība	Balances vērtība 31.12.2008.
			likme (%)			
LV0000541019	05.12.2008.	04.12.2009.	11.15		838 400	751 809
LV0000540987	07.11.2008.	06.11.2009.	9.63		5 331 300	4 895 107
LV0000540979	04.09.2008.	04.09.2009.	8.23		294 900	277 499
LV0000540961	06.06.2008.	05.06.2009.	6.91		26 657 900	25 867 343
LV0000550085	30.03.2007.	30.03.2009.	5.62		1 772 600	1 850 561
LV0000540953	13.03.2008.	13.03.2009.	6.29		380 800	376 098
Fondu īstermiņa ieguldījumi					35 275 900	34 018 417

Emisijas Nr.	Emisijas datums	Dzēšanas datums	Gada ienesīguma		Nominālvērtība	Balances vērtība 31.12.2007.
			likme (%)			
LV0000580033	02.12.2005.	02.12.2015.	4.10		20 616 600	19 549 126
LV0000580017	14.02.2003.	14.02.2013.	4.85		3 785 000	3 980 855
LV0000570059	03.11.2006.	03.11.2011.	4.98		5 626 300	5 655 473
LV0000570042	04.02.2005.	04.02.2010.	3.31		6 184 400	6 268 224
LV0000550085	30.03.2007.	30.03.2009.	5.62		1 772 600	1 851 740
Fondu ilgtermiņa ieguldījumi					37 984 900	37 305 418

Emisijas Nr.	Emisijas datums	Dzēšanas datums	Gada ienesīguma		Nominālvērtība	Balances vērtība 31.12.2007.
			likme (%)			
LV0000540912	11.01.2007.	11.01.2008.	4.34		5 861 700	5 851 925
LV0000540920	06.06.2007.	06.06.2008.	5.50		7 869 200	7 689 253
LV0000540938	08.08.2007.	08.08.2008.	5.85		13 578 600	13 112 688
Fondu īstermiņa ieguldījumi					27 309 500	26 653 866

Vērtspapīru bilances vērtības sadalījums pa fondiem bija šāds:

	31.12.2008.	31.12.2007.
Noguldījumu garantiju fonda vērtspapīri	83 623 260	60 887 352
Apdrošināto aizsardzības fonda vērtspapīri	4 607 218	3 071 932
	88 230 478	63 959 284

Vērtspapīru bilances vērtībā iekļautais uzkrātais ienākums pārskata perioda beigās bija sadalīts šādi:

	31.12.2008.	31.12.2007.
Noguldījumu garantiju fonda uzkrātais ienākums	961 583	839 701
Apdrošināto aizsardzības fonda uzkrātais ienākums	84 935	58 273
	1 046 518	897 974

3. Ilgtermiņa ieguldījumi

	Balances vērtība 31.12.2007.	Iegādāts pārskata periodā	Pārvērtēts	Norakstīts vai izņemts no darbības	Nolietojums			Balances vērtība 31.12.2008.
					Pārskata periodā aprēķinātais nolietojums	Korekcijas, pārvieto- šana	Norakstīto ieguldījumu nolietojums	
Nemateriālie ieguldījumi ⁵	47 853	32 393	-	-	(26 804)	-	-	53 442
Pamatlīdzekļi								
Skaitļošanas un biroja tehnika	28 979	65 985	-	(28 907)	(14 424)	139	27 986	79 758
Pārējie pamatlīdzekļi	12 116	39 927	2 995	(10 177)	(2 782)	(139)	7 758	49 698
Avansa maksājumi par ilgtermiņa ieguldījumiem	8 221	-	-	(7 985)	-	-	-	236
	97 169	138 305	2 995	(47 069)	(44 010)	-	35 744	183 134

Ilgtermiņa ieguldījumu vērtības izmaiņas 2008. gadā, kas norāda izdevumu apmēra atspoguļošanu ieņēmumu un izdevumu pārskatā:

	Aprēķinātais nolietojums	Norakstīts vai izņemts no darbības, izslēdzot uzkrāto nolietojumu	Kopā
Kapitālo ieguldījumu nolietojums/amortizācija, izslēgšana, kas iekļauta ieņēmumu un izdevumu pārskatā	44 010	300	44 310
Pamatlīdzekļu nolietojums/izslēgšana, kas tieši attiecināta uz izpildes rezultātu, neiekļaujot to ieņēmumu un izdevumu pārskatā	-	45	45
	44 010	345	44 355

4. Tirgus dalībnieku saistības pret fondiem

Šajā postenī tika atspoguļotas finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku saistības pret Noguldījumu garantiju fondu par 2008. gada 4. ceturksni un 2007. gada 4. ceturksni un Apdrošināto aizsardzības fondu par 2008. gada 4. ceturksni, 2008. gada 3. ceturksni 25 176 latu apmērā un 2007. gada 4. ceturksni.

	31.12.2008.	31.12.2007.
Tirgus dalībnieku saistības pret Noguldījumu garantiju fondu	3 983 650	4 166 773
Kredītiestāžu saistības	3 980 657	4 164 004
Krājaizdevu sabiedrību saistības	2 993	2 769
Tirgus dalībnieku saistības pret Apdrošināto aizsardzības fondu	249 469	371 176
Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību saistības	81 719	160 606
Pārējo apdrošināšanas sabiedrību saistības	167 750	210 570
	4 233 119	4 537 949

5. Tirgus dalībnieku saistības pret Komisiju

Šajā postenī tika atspoguļotas finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku saistības pret Komisiju pārskatā norādītajā datumā.

Finanšu un kapitāla tirgus segmentu saistības pret Komisiju:

	31.12.2008.	31.12.2007.
Kredītiestāžu saistības	461 962	212 684
Krājaizdevu sabiedrību saistības	2 514	2 206
Pārējo apdrošināšanas sabiedrību saistības	65 907	-
Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību saistības	23 214	10 204
Ieguldījumu brokeru sabiedrību saistības	3 173	160
Latvijas Centrālā depozitārija un Rīgas Fondu biržas ⁶ saistības	4 655	-
Privāto pensiju fondu saistības	9 560	63
	570 985	225 317

⁵ Licences, datorprogrammas un pārējie nemateriālie aktīvi.

⁶ No 10.01.2009. mainīts nosaukums – akciju sabiedrība "NASDAQ OMX Rīga".

6. Tirgus dalībnieku avansa maksājumi Komisijai

Šajā postenī tika atspoguļoti finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku avansa maksājumi Komisijas finansēšanai pārskatā norādītajā datumā.

Finanšu un kapitāla tirgus segmentu avansa maksājumi Komisijai:

	31.12.2008.	31.12.2007.
Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību saistības	50 968	61 940
Pārējo apdrošināšanas sabiedrību saistības	-	25 603
Latvijas Centrālā depozitārija un Rīgas Fondu biržas saistības	-	980
	50 968	88 523

7. Norēķini par nodokļiem

Nodokļa veids	Atlikums 31.12.2007.	Aprēķināts pārskata periodā	Samazināts obligāto iemaksu aprēķins	Samaksāts pārskata periodā	Atlikums 31.12.2008.
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (obligātās iemaksas) saistības/(pārmaksa)	450	726 786	(1 343)	(724 437)	1 456
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa saistības/(pārmaksa)	(22)	526 729	-	(526 771)	(64)
	428	1 253 515	(1 343)	(1 251 208)	1 392

Obligāto iemaksu aprēķins samazināts par 2007. gadā pārmaksātajām (saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta datiem) darba ņēmēju valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām, kas pārsniedz Ministru kabineta noteikto iemaksu objekta maksimālo apmēru 2007. gadā – 23 800 latu katram nodokļu maksātājam.

8. Nākamo periodu izdevumi

	31.12.2008.	31.12.2007.
Datu bāzu abonementmaksa	3 146	2 870
Programmnodrošinājuma abonementmaksa	1 681	2 140
Periodiskā literatūra	2 072	915
Apdrošināšanas pakalpojumi	1 160	137
Informatīvie pakalpojumi	3 540	-
Citi nākamo periodu izdevumi	4 869	844
	16 468	6 906

9. Pašu kapitāls

Šajā postenī tika atspoguļoti Komisijas tīrie aktīvi (budžeta izpildes rezultāts) un Komisijas pārvaldījumā esošo fondu tīrie finansiālie aktīvi (izpildes rezultāts). To kustība skaidrota "Pašu kapitāla izmaiņu pārskatā" un tā skaidrojumos.

10. Norēķini ar piegādātājiem

Šajā postenī tika atspoguļoti parādi pārskatā norādītajā datumā par pārskata gadā Komisijai piegādātajiem materiāliem un pakalpojumiem.

11. Norēķini par pārējām prasībām

	31.12.2008.	31.12.2007.
Saistības pret Komisiju par komandējumu izdevumu atlīdzināšanu	1 182	2 678
Citas saistības pret Komisiju	465	335
	1 947	3 013

12. Norēķini ar administratoriem par garantēto atbildību izmaksām

Lai aizsargātu apdrošināto intereses, ar 2002. gada 6. decembrī apstiprināto lēmumu Nr. 322 "Par izmaksu veikšanas kārtību no Apdrošināto aizsardzības fonda likvidējamās apdrošināšanas akciju sabiedrības "AK Alianse" bankrota gadījumā" Komisijas padome noteica kārtību izmaksām no Apdrošināto aizsardzības fonda un tālāko līdzekļu izmantošanas uzraudzības kārtību. Aizsargājot apdrošināto intereses, apdrošināšanas atbildības personām izmaksātas no Apdrošināto aizsardzības fonda kopsummā 8 671 lats apmērā (8 607 lats no 2003. gada līdz 2004. gadam, 64 lats 2008. gadā).

13. Darba algas un pārējie maksājumi darbiniekiem

Šajā postenī tika atspoguļots Komisijas darbinieku atalgojums un atbildības par noteikta darba veikšanu Komisijā. Padomes locekļu atalgojuma izdevumi no kopējiem atalgojuma izdevumiem ir 13.6% (2007. gadā – 16.05%). Komisijā 2008. gada beigās strādāja 103 darbinieki (2007. gadā – 95), amata vietas Komisijā gada beigās bija 110 (2007. gadā – 96).

	2008	2007
Maksājumi darbiniekiem un Konsultatīvās finanšu un kapitāla tirgus padomes locekļiem	2 415 624	1 903 069
t.sk. Komisijas padomes locekļu atalgojums	329 174	305 515
t.sk. Konsultatīvās finanšu un kapitāla tirgus padomes locekļu atalgojums	4 285	4 060
Vidējais darbinieku skaits gadā	102	93
t.sk. Komisijas padomes locekļu skaits	5	5
Konsultatīvās finanšu un kapitāla tirgus padomes locekļu skaits	6	6

14. Darbinieku apdrošināšana

	2008	2007
Dzīvības apdrošināšana ar uzkrājuma veidošanu	247 157	94 880
Veselības apdrošināšana	40 746	26 520
Nelaimes gadījumu apdrošināšana	3 362	2 847
	291 265	124 247

Saskaņā ar Komisijas padomes apstiprināto "Finanšu un kapitāla tirgus komisijas personāla politiku un tās instrumentu noteikšanas un piemērošanas kārtību" Komisija ir veikusi tās darbinieku apdrošināšanu, t.sk. to darbinieku dzīvības apdrošināšanu ar uzkrājuma veidošanu, kuri nostrādājuši finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības iestādēs ne mazāk kā trīs gadus, kā arī visu Komisijā strādājošo valsts amatpersonu dzīvības apdrošināšanu ar uzkrājuma veidošanu, apdrošināšanas prēmijas apmēru nosakot saskaņā ar minēto dokumentu.

15. Personāla profesionālā pilnveide un komandējumi

	2008	2007
Dienesta un mācību komandējumi ārvalstīs*	168 876	170 592
Profesionālās apmācības Latvijā	27 508	23 165
	196 384	193 757

* T.sk. kompensējamie komandējuma ceļa izdevumi dienesta komandējumos, kas saistīti ar pārstāvniecību Eiropas Savienības un citās starptautisko organizāciju institūcijās, 2008. gadā 16 509 latu apmērā, 2007. gadā – 14 219 latu apmērā.

Dienesta komandējumi ietvēra regulāru piedalīšanos 47 Eiropas Savienības institūciju un to izveidoto darba grupu sēdēs, kā arī tikšanās ar finanšu uzraudzības institūciju pārstāvjiem Amerikas Savienotajās Valstīs, Zviedrijā, Itālijā, Krievijā, Dānijā, Igaunijā, Lietuvā u.c. un komandējumus, lai veiktu pārbaudes Latvijas finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku meitas uzņēmumos dalībvalstīs. Dienesta komandējumu starpā 2008. gadā bija arī divu Komisijas darbinieku komandējumi, kuros viņi kā eksperti piedalījās citu valstu finanšu institūciju darbinieku apmācībā: Starptautiskā Valūtas fonda organizētajā mācību seminārā *AML/CFT on-site bank examinations* Kirgizstānā un Eiropas Padomes *MONEYVAL* ekspertu grupas sastāvā 3. kārtas pārbaudes ietvaros plānotajā klātienē vizītē Azerbaidžānā. Dienesta komandējumu īpatsvars kopējā komandējumu ārvalstīs skaitā 2008. gadā veidoja 60%, 2007. gadā – 70%.

16. Telekomunikācijas un informācija

	2008	2007
Telekomunikācijas un korespondences pakalpojumi	24 595	18 837
Informācijas ieguves pakalpojumi	9 751	9 328
Datu bāzu informācija	84 650	11 058
	118 996	39 223

Datu bāzu informācija ietver tiesību aktu datu bāzu, publisko reģistru datu bāzu, informācijas izziņas datu bāzu, starptautisko regulējošo prasību datu bāzu nomu un Komisijas izveidoto interneta resursu uzturēšanu.

17. Uzturēšanas un saimnieciskie izdevumi

	2008	2007
Komisijas biroja telpu noma	229 474	216 495
Telpu lietošanas un komunālie izdevumi	21 429	35 823
Pārējie uzturēšanas un saimnieciskie izdevumi	121 805	56 047
	372 708	308 365

Par telpu nomu nekustamajā īpašumā Kungu ielā 1, Rīgā uz 10 gadiem līdz 2011. gada 31. augustam Komisijai ir noslēgts līgums ar SIA "Drave". 2007. gada 18. oktobrī tika noslēgta vienošanās, kas paredz, ka, sākot ar 2007. gada 20. oktobri, telpu nomas maksa ir 80 669 *euro* ceturksnī (322 676 *euro* gadā jeb 18.76 *euro* par m² mēnesī). 2008. gada 19. septembrī tika noslēgta vienošanās, ka, sākot ar 2008. gada 20. oktobri, telpu nomas maksa ir 87 662 *euro* ceturksnī (350 648 *euro* gadā jeb 20.39 *euro* par m² mēnesī). Līgums paredz, ka nomas maksu pārskata reizi gadā saskaņā ar Latvijas Republikas patēriņa cenu indeksu⁷, bet palielinājuma gadījumā to drīkst celt ne vairāk par 6% vai atbilstoši līdzvērtīgām telpām Vecrīgas teritorijā. Komisijai rakstveidā vienojoties ar iznomātāju, līgums var tikt izbeigts pirms termiņa. Komisijai nav nodoma izbeigt līgumu pirms termiņa.

18. Profesionālie pakalpojumi

	2008	2007
Likvidējamo finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku administratoru atlīdzības	3 304	37 796
Normatīvo aktu izstrādes pakalpojumi	149	27 140
Komisijas finanšu pārskatu un kvalitātes vadības sistēmas audits	7 180	5 511
Advokātu pakalpojumi	-	2 360
Pārējie profesionālie pakalpojumi	120 534	9 258
	131 167	82 065

Pārējos profesionālajos pakalpojumos tika iekļauti tulkošanas, normatīvo aktu novērtēšanas un citu specifisku profesionālo pakalpojumu izdevumi.

19. Tiesvedība un prasības

Komisija, pildot Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likumā noteiktās tirgus dalībnieku uzraudzības funkcijas, var tikt iesaistīta tiesas procesos.

2006. gada 29. decembrī Administratīvajai rajona tiesai tika iesniegts pieteikums atcelt Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes 2006. gada 21. decembra lēmumu Nr. 215 "Par kredītiestādes licences anulēšanu akciju sabiedrībai "Ogres komercbanka"" daļā par akciju sabiedrībai "Ogres komercbanka" izsniegtās licences kredītiestādes darbībai Nr. 06.01.02.01/104 anulēšanu un Komisijas pieteikuma par akciju sabiedrības "Ogres komercbanka" likvidāciju iesniegšanu Rīgas apgabaltiesai. Minētajā pieteikumā tiesai akciju sabiedrība "Ogres komercbanka" nebija izteikusi ne lūgumu piedzīt no Komisijas kādus zaudējumus, ne arī norādījusi piedzenamo zaudējumu summu. Teorētiski jebkurā administratīvajā lietā pastāv iespēja atlīdzības pieprasījumu no iestādes veikt gan vienlaikus ar iestādes administratīvā akta pārsūdzēšanu tiesā, gan arī to izdarot kā atsevišķu procesuālu darbību. Šobrīd likvidējamā akciju sabiedrība "Ogres komercbanka" atlīdzības pieprasījumu nav veikusi un Komisijas padome uzskata, ka akciju sabiedrība "Ogres komercbanka" nevar pamatot tādus faktiskos vai tiesiskos apstākļus, lai kāda iespējamo zaudējumu summa no Komisijas tiktu piedzīta.

Par Komisijas darbību pamatotību un tiesiskumu norāda Administratīvās apgabaltiesas 2007. gada 2. februāra lēmums, ar kuru tika noraidīts akciju sabiedrības "Ogres komercbanka" lūgums tiesai apturēt pārsūdzēto Komisijas padomes lēmumu. Tāpat Komisijai labvēlīgs ir Administratīvās rajona tiesas 2009. gada 27. marta spriedums, ar kuru akciju sabiedrības "Ogres komercbanka" pieteikums par Komisijas padomes lēmuma atcelšanu ir noraidīts. Minētais spriedums ir pārsūdzēts, un Administratīvajai apgabaltiesai iesniegta likvidējamās akciju sabiedrības "Ogres komercbanka" 2009. gada 15. aprīļa apelācijas sūdzība.

⁷ Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes noteiktais gada patēriņa cenu indekss.

NEATKARĪGU REVIDENTU ZIŅOJUMS

Latvijas Republikas Saeimai

Ziņojums par finanšu pārskatiem

Mēs esam veikuši Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (turpmāk tekstā – Komisija) 2008. gada finanšu pārskata, kas atspoguļots pievienotajā 2008. gada pārskatā no 28. līdz 41. lappusei, revīziju. Revidētie finanšu pārskati ietver Komisijas 2008. gada 31. decembra bilanci, 2008. gada ieņēmumu un izdevumu pārskatu, naudas plūsmas pārskatu, pašu kapitāla izmaiņu pārskatu un attiecīgos pielikumus.

Vadības atbildība par finanšu pārskata sagatavošanu

Komisijas vadība ir atbildīga par šo finanšu pārskatu sagatavošanu un tajos sniegtās informācijas patiesu atspoguļošanu saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes apstiprināto Finanšu un kapitāla tirgus komisijas finanšu grāmatvedības politiku, kas atbilst Starptautisko Publiskā sektora grāmatvedības standartu pamatnostādnei par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanu publiskā sektora vienībām. Šī atbildība ietver tādas iekšējās kontroles izveidošanu, ieviešanu un uzturēšanu, kas nodrošina finanšu pārskata, kas nesatur ne krāpšanas, ne kļūdu izraisītas būtiskas neatbilstības, sagatavošanu un patiesu atspoguļojumu, atbilstošu grāmatvedības uzskaites principu izvēli un piemērošanu, kā arī apstākļiem atbilstošu grāmatvedības aplēšu sagatavošanu.

Revidenta atbildība

Mēs esam atbildīgi par atzinumu, ko, pamatojoties uz mūsu veikto revīziju, izsakām par šiem finanšu pārskatiem. Mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskajiem revīzijas standartiem. Šie standarti nosaka, ka mums jāievēro ētikas prasības un jāplāno un jāveic revīzija tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību par to, ka finanšu pārskatos nav būtisku neatbilstību.

Revīzija ietver procedūras, kas tiek veiktas, lai gūtu revīzijas pierādījumus par finanšu pārskatos uzrādīto summu un atklātās informācijas pamatotību. Procedūras tiek izvēlētas, pamatojoties uz revidenta profesionālu vērtējumu, ieskaitot krāpšanas vai kļūdu izraisītu būtisku neatbilstību riska novērtējumu finanšu pārskatos. Veicot šo riska novērtējumu, revidents ņem vērā iekšējo kontroli, kas izveidota, lai nodrošinātu finanšu pārskatu sagatavošanu un tajos sniegtās informācijas patiesu atspoguļošanu, ar mērķi noteikt apstākļiem piemērotas revīzijas procedūras, bet nevis lai izteiktu atzinumu par kontroles efektivitāti. Revīzija ietver arī pielietoto grāmatvedības uzskaites principu un nozīmīgu Komisijas vadības izdarīto pieņemumu pamatotības, kā arī finanšu pārskatos sniegtās informācijas vispārēju izvērtējumu.

Uzskatām, ka mūsu iegūtie revīzijas pierādījumi ir pietiekami un atbilstoši mūsu revīzijas atzinuma izteikšanai.

Atzinums

Mūsaprāt iepriekš minētie finanšu pārskati sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par Komisijas finansiālo stāvokli 2008. gada 31. decembrī, kā arī to darbības rezultātiem un naudas plūsmu 2008. gadā saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes apstiprināto Finanšu un kapitāla tirgus komisijas finanšu grāmatvedības politiku, kas atbilst Starptautisko Publiskā sektora grāmatvedības standartu pamatnostādnei par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanu publiskā sektora vienībām.

Ziņojums par vadības ziņojuma atbilstību

Mēs esam iepazinušies arī ar vadības ziņojumu par 2008. gadu, kas atspoguļots pievienotajā 2008. gada pārskata 26. līdz 27. lappusē, un nesam atklājuši būtiskas neatbilstības starp šajā vadības ziņojumā un 2008. gada finanšu pārskatā atspoguļoto finanšu informāciju.

SIA "Ernst & Young Baltic"

Licence Nr. 17

Iveta Vimba

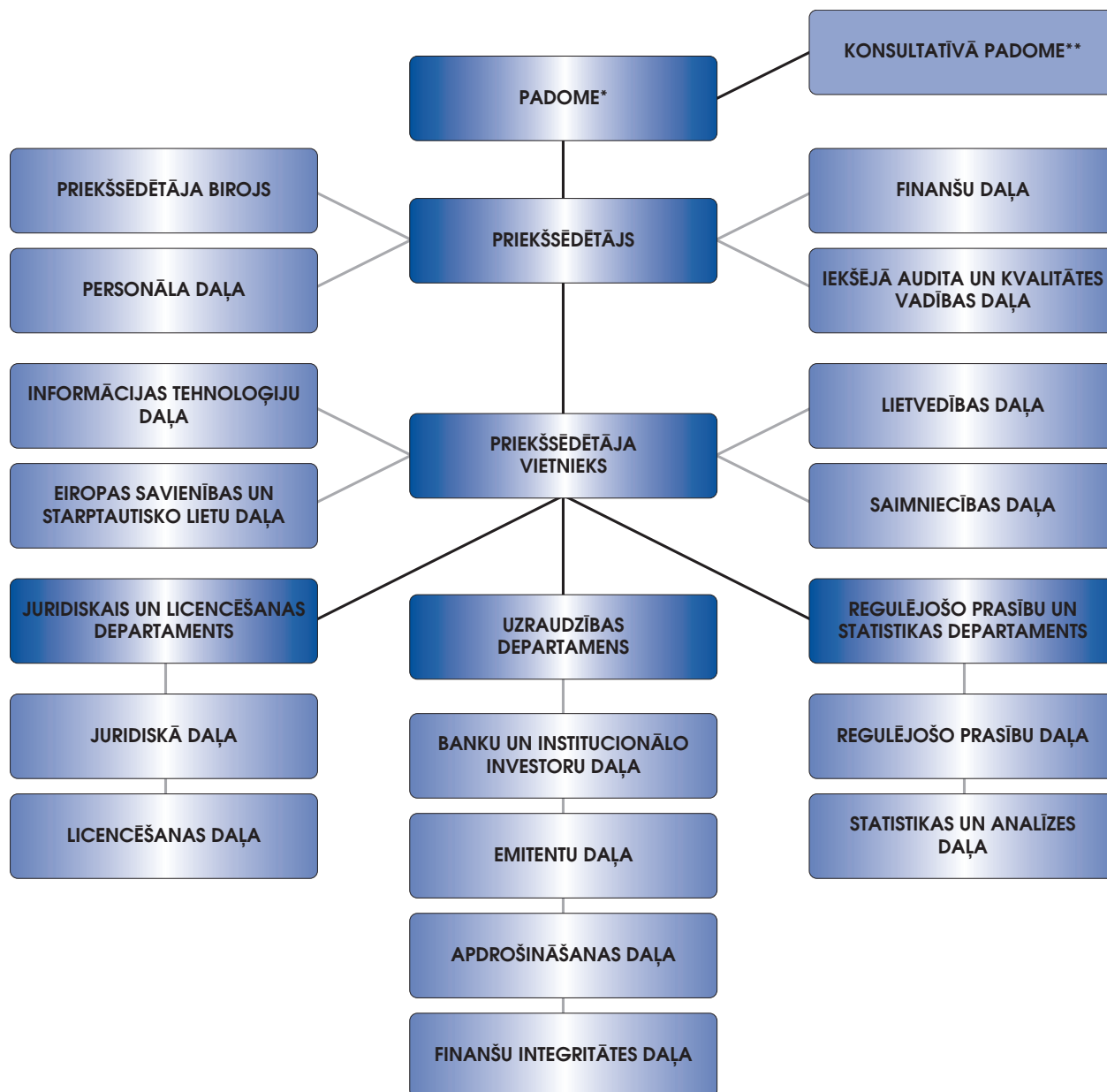
Valdes locekle

LR zvērināta revidente

Sertifikāts Nr. 153

Rīgā, 2009. gada 28. aprīlī

FINANŠU UN KAPITĀLA TIRGUS KOMISIJAS STRUKTŪRA

* Komisijas padome nodrošina likumā noteikto Komisijas funkciju realizāciju, pieņemot lēmumus jautājumos, kas saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likumu ietilpst Komisijas kompetencē. Padome sastāv no pieciem padomes locekļiem: Komisijas priekšsēdētāja, Komisijas priekšsēdētāja vietnieka un trim padomes locekļiem, kas vienlaicīgi ir Komisijas departamentu direktori.

** Konsultatīvā padome ir uz paritātes principa veidota koleģiāla padomdevēja institūcija, kurā piedalās Komisijas pārstāvji un finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku sabiedrisko organizāciju (profesionālo biedrību) vadītāji.

Kontakti:

Finanšu un kapitāla tirgus komisija

Kungu ielā 1, Rīgā, LV-1050

Tālr. 6777 4800

Fakss 6722 5755

www.fktk.lv

Visu finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku saraksts publicēts
Komisijas mājas lapā internetā.